

NOWY DZIENNIK

Adres redakcji i administracji: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe P. P. O. w Warszawie Nr. 141.123
w Krakowie 400.630.

Wszelkie listy należy radsyłać **uprzed** do Administracji.
Kom. przesłane Redakcji nie będą uwzględnione.
Redakcja w nie zwraca. Za inseraty Redakcja nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje **od 12 do 1** w południe.

Cena numeru

15
GROSZY

Prerun. drata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3.40, kwrt. Zł. 10.10
w Krakowie z odnośnieniem do domu : 3.60, : 10.80
Na prowincyi z przesyłką pocztową : 4.20, : 12.60
Zagranicą z przesyłką pocztową : 7.00, : 21.00
ogłoszenia: drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0.10, wiersz milimetr.
1-szp. Zł. 0.10, nadesłane Zł. 0.10, wiersz milimetr. 1 szp. w tekście
Zł. 0.60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0.75, gratulacje
Zł. 8 —, inseraty zamiejscowe o 50% zagraniczne o 100% droższe.

JAKÓB GROSS zaprasza do zwiedzania **WYSTAW**
:: PORCELANY — KRYSZTAŁÓW — SZKŁA I LAMP ::
KRAKÓW Wystawy stale oświetlone do 10-ej wieczór. **RYNEK GŁ. 8**

FUTRA

Pierwsza i największa hurtownia w Polsce!

FRÖHLICH i Ska
DOM KOMISOWO-HANDLOWY

Kraków, ulica św. Stanisława L. 7

sprzedaje po cenach konkurencyjnych (lipskich i londyńskich)

Skórki perskie, astrachańskie, karakulskie, półperskie, Żyrasy, Nutriety, Oposony
również wszystkie gatunki fufra w najlepszych gatunkach i jakościach.

1758

**Największe źródło zakupu
skór baranich (Lammfelle) i owczych (Schaffelle)**

siedmiogrodzkich (oraz ze wszystkich krajów kuli ziemskiej) czarnych i białych,
surowych i półwyprawionych, nadających się dla celów wojskowych i prywatnych.

Sprzedaż wyłącznie hurtownia!

Obsługa solidna!

Telefon 4563.

Ceny najniższe!

Adres telegraficzny: **Frölichko, Kraków.**

FUTRA

Wielka wysprzedaż bielizny męskiej
40% **Ceny zniżone** 40%

Koszule: Jedwabne, Półjedwabne, Zefirowe, białe
i nocne w najlepszym gatunku
Fabryka bielizny **ul. Bertosza 2** naprzeciw Ełokr. miejskiej
(przystanek tramw. 3. Dajwór). 1751

**DOM MODY
S. SPIRA**

Kraków **GRODZKA 4** Tel. 2265

Towary jedwabne i bawełniane

Hurtownie i częściowo.

**Textile Trading Company
Bensinger i Spira**

Kraków, **Mikołajska 9, I. piętro.**

Bawełniane towary zagraniczne.

Hurtowna sprzedaż.

PORCELANE, KRYSZTAŁY, SZKŁO i LAMPY

1820

w wielkim wyborze i po niskich cenach poleca

H. Statter, Kraków, ul. Grodzka 39.

MAKARON włoski
SARDYNKI francuskie, portugalskie i włoskie
KAWĘ i wszelkie towary
Zamorsko-Kolonialne

Krochmal Hofmana
ZAPALKI włoskie woskowe
OLEJE, tłuszcze, farby, Ultramaryny
PAPIER, tekturę

Marka ochronna.

Dawid Rettig, Kraków, ul. św. Gertrudy 6
Telefony 3438 3407.

Adr. telegr. „DERETTIG”.

poleca firma

1767

O nasze odrodzenie.

Kraków, 28 września

(Ed.) Odrębanie żydowskiej siedziby narodowej było, bo być musiało, wyprzedzone przez odrębanie narodowego — języka, prastarego języka prastarej żydowskiej kultury, języka hebrajskiego. Nie jakobyśmy przez to mieli powiedzieć, że język hebrajski był kiedykolwiek stracony, zapomniany, martwy w tej samej mierze jak ziemia żydowska. Przeciwnie, język hebrajski nie przestał być w żadnej epoce dzieł żydowskich, ni w dłuższej ani w krótszej narodowa własnością żydostwa. Kto wie, ile czasu, miejsca i uwagi zajmowały w życiu żydowskim modlitwa i nauka, ten rozumie, że język hebrajski nie był nigdy zapomnianym u najszerszych warstw żydowskich. Modlić się po hebrajsku umiał każdy Żyd, aż do prostaczków, a umiejętność, czy to biblijna, czy nawet talmudyczna także była trochę rozpowszechniona wśród masy, a nie tylko wśród tak zwanych uczonych. Wobec tego faktem okazuje się twierdzenie, nieraz słyszane, że język hebrajski był w tej samej mierze językiem martwym, jak nim był, np. język łaciński, chociaż nim władali uczeni, jako najzupełniej fałszywe.

Ala językiem potocznym nie był język hebrajski przez długie wieki. Tworzyli w nim poeci i uczeni, a co więcej, wszelka twórczość żydowska w językach innych z góry była zasądzona na zapomnienie, na zaginięcie, o ile nie znalazła mniej czy więcej zręcznych tłumaczy, którzy ją wnieśli do ogólnego skarbcza narodowego, do piśmiennictwa hebrajskiego. Świadomość Żyda, nawpół wykształconego we własnym piśmiennictwie, była pełna hebrajszczyzny. A jednak język nie kształtował się tak, by go używano w potocznej rozmowie. Żydzi przyzwyczaili się nazywać swój język narodowy — świętym i traktowali go jako święty, a tam samemu wypuścili go z codziennego obiegu.

Kiedy jednak powstał i jał przebijając się z elementarną siłą ruch narodowy, to prąd sekularyzacyjny przeniósł się na wszystkie objawy zbiorowego życia żydowskiego, a tem samem objął także odrzuty narodowy. Syonizm postawił kwestię odrazu tak, że językowi hebrajskiemu, jako takiemu, odebrał wzniosłość i wprawdzie, ale zarazem krepujący i ograniczający charakter świętości, pozostawiając ten charakter wyłącznie dla pewnej kategorii tworów w tym języku, to jest: dla religijnych. Literatura hebrajska nowoczesna najpierw się wyemancypowała od przytłaczającego ją ciężaru „świętości” i stała się zupełnie świecka, tak samo, jak nią są literatury wszystkich tworzących narodów całego świata.

Czyn ten był istotnie zdarzeniem w wysokim stopniu rewolucyjnym, a spotkał się na początku ze sprzeciwem tych kół, które uznawały starą ideologię o wyniosłości, jakkolwiek niewątpliwie zarazem w dużej mierze wzniosłej świętości całego hebrajskiego piśmiennictwa. Gazeta hebrajska — oznaczała istotnie wielki przewrót w odczuwaniu żydostwa. Przez to

samo żydostwo — w pojęciu duchowego wyzyska się — wyszło na ulicę. Nie ukrywało się ono już w synagodze i „beth-hamidraszu”, tylko weszło, jako etnicznie odrębna społeczność na szeroki gościniec tętniącego życia wszechludzkiego.

Za świecką książką hebrajską, za gazetą hebrajską, musiało przyjść i mówienie po hebrajsku, a za niem — świecka szkoła hebrajska.

I szkoła hebrajska żyje. Żyje i walczy ciężko o swój byt. Znikąd niema poparcia, jakkolwiek i, z traktat o mniejszościach, ratyfikowany przez wszystkie parlamenty powstałych lub odbudowanych na zasadzie wersalskiego traktatu pokojowego państw, nakłada na te państwa obowiązek utrzymania szkół mniejszościowych. U nas w Polsce, np. nawet jeszcze niema ustawy, któraby uregulowała szkolnictwo mniejszościowe, za wyjątkiem, oczywiście, ostatniej ustawy, odnoszącej się do kresów, którą sobie nasza domorośla „Rada Najwyższa” na kolanie opracowała i narzuciła jej wykonanie.

Szkolnictwo hebrajskie jest bez wszelkiej pomocy i musi być utrzymane przez samo społeczeństwo żydowskie, które przecież swoimi podatkami — z pewnością nie małymi, z pewnością dużo większymi, aniżeli na nie procentowo przypada — przyczynia się do utrzymania ogólnego państwowego szkolnictwa. Rzecz jasna, że utrzymanie tego szkolnictwa sprawia niezmiernie trudności, jakkolwiek się do niego garnie tłumnie działwa i młodzież żydowska, a jakkolwiek — jak powszechnie wiado-

mo — Żyd jest niezwykle ofiarny na cele wychowania dzieci. Trudności są tem większe, kiedy się rozchodzi o taki dział szkolnictwa, który z natury rzeczy nie może liczyć na żadną zapłatę ze strony uczniów, jak np. seminaria nauczycielskie itp. zakłady naukowe.

A jednak to szkolnictwo się trzyma.

Trzyma je organizacja „Tharbut”, która pod swoją opieką ma setki szkół i około 30 tysięcy uczniów i uczenie. Organizacja ta, za legalizowaną na całą Polskę, zajmuje się zresztą nie wyłącznie szkołami, ale też wszystkim, co wchodzi w zakres duchowej twórczości, oczywiście, o ile ona może, przy jej nadwyróżnionych skąpych reśursach pieniężnych, temu po-
dołać.

Cieężko się nam pracuje. A jednak nie wolno się zniechęcić. Mamy nieraz wrażenie, że „Tharbut” jest bodaj najważniejszą gałęzią w procesie naszego odrodzenia. Przecież to jest to odrodzenie ducha, który w golusie jest najbardziej skrepowany, najbardziej więziony, najbardziej na zanikanie narażony. Wyzwolenie jednak idzie drogą ducha. A „Tharbut” na jego wyzwolenie z największym mozolem pracuje.

Za dni parę „Tharbut” odbędzie swój drugi ogólnopolski zjazd. Znowu się zgromadzą w stolicy wszyscy ci, dla których hebrajszczyzna i całe zmartwychwstanie żydowskiego ducha są jasną nadzieją, a w części już nawet szczęśliwym spełnieniem. Radzić będą nad tem, co dalej należy robić, jak dochodzić praw hebrajskiego szkolnictwa, jak zagrzewać szerokie warstwy żydowskie do czynnej i ofiarnej pomocy i współpracy, jak rozbudować w Polsce hebrajską szkołę i hebrajską twórczość.

Nowy rok żydowski rozpoczyna się tym właśnie zjazdem, przed którym się otwierają szerokie i jasne horyzonty. Chcemy wierzyć, że żydostwo polskie będzie się ze skupioną uwagą przysłuchiwać obradom tego zjazdu, na którym język naszych przodków i naszej historycznej sławy — drogi chyba każdemu żydowskiemu sercu, a przez każdą duszę żydowską kochany i czczony — zabrzmi w całej pełni tętniącego życia i zwiastuje duchowe odrodzenie narodu żydowskiego.

O wzmocnienie żydowskiego stanu posiadania w Palestynie

Wywiad z przewodniczącym F. N. p. Usyszkinem.

F. Warszawa. (Telefonem). Współpracownik „Naszego Przeglądu” uzyskał wywiad u Usyszkina. Wśród szeregu ciekawych informacji, jakich Usyszkin udzielił dziennikarzowi warszawskiemu, poruszył również kwestję ostatnich zakupów ziem w Palestynie. W sprawie tej Usyszkin oświadczył co następuje: Najważniejszym problemem odbudowy Palestyny przez naród żydowski jest kwestya ziemi. Emigracja, imigracja, kolonizacja, sprawy kulturalne, szkolnictwo mogą przyjść z czasem, ale wykupno ziemi musi nastąpić przedewszystkiem. Celem naszym jest zdobyć maksimum ziemi, a moim obowiązkiem jako prezesa Funduszu narodowego jest staranie się o to wszelkimi siłami. Mamy zamiar podwoić nasz obecny stan posiadania w Palestynie, a do końca bież. roku

chcemy zakupić jeszcze 100,000 dunamów. Dotąd nabyliśmy w tym roku 40 tysięcy dunamów. Obecnie zdobyć musimy fundusze potrzebne dla tego celu. Liczę, że potrzeba na to będzie pół miliona funtów. Podróż moja do Europy ma właśnie na celu zdobycie tych funduszy. Liczę na to, że w Polsce złożą syoniści przynajmniej 50,000 funtów.

Żydostwo niemieckie na rzecz Z. F. N.

Jerozolima. (Kor. pl.) Konferencja współpracowników Żydowskiego Funduszu Narodowego w Niemczech, która odbyła się dnia 14 września w Lipsku, uchwaliła wśród ogólnego entuzjazmu zabrać w ciągu br. w Niemczech 30,000 funtów, gapskich w przeciwieństwie do zebranych tam w ostatnim roku 16,000 funtów.

Obrady Zgromadzenia Ligi narodów zakończą się we środę

(Od naszego sprawozdawcy).

Wiedeń. (Telefonem) M. Wedle wiadomości które tu nadeszły, obrady Zgromadzenia Ligi narodów w Genewie zakończą się we środę, lub jeszcze we wtorek.

Min. Skrzyński nie powróci zaraz po ukończeniu obrad Ligi do Warszawy, lecz zabawi za granicą przez 10 dni, poczem wróci razem z p. Łukasiewiczem.

A. HOLZER DOM BANKOWY

Kraków, św. Gertrudy 11.

Rok założenia 1863.

TELEFONY:

30, 485, 3248, 4296

BANK DEWIZOWY

Załatwia wszelkie transakcje bankowe.

1772

Rok założenia 1863.

Adres telegraficzny:

„HOLZERBANK”

Kantor wymiany: Kraków, Sukiennice. — Telefon Nr. 266.

Pościg za bandytami z pod Łunińca

F. Warszawa. (Telefonem). Jak się dowiadujemy z miarodajnych źródeł do dnia wczorajszego ajeło 33 bandytów, członków bandy, która dokonała napadu na pociąg pod Łunińcem jest silnie podejrzanych o udział w napadzie, przeciwko reszcie zaś dochodzenia w toku. Pozostali bandyci są już otoczeni. Dalsza akcja pościgowa trwa. Łączność między oddziałami pościgowymi jest utrzymana za pomocą komendy pocztowej przydzielonej przez wojsko.

Dochodzenia przeciw wojewodzie Downarowiczowi.

F. Warszawa. (Telefonem). W związku z niebawym napadem na pociąg, dowiaduję się, że zostały wszczęte dochodzenia przeciw urzędnikom, którzy zawiniли nie broniąc się w czasie napadu i okazali brak incyatywy przez to, że niewysiedzieli bandytów w czasie ich przygotowań do napadu. Dochodzenia w pierwszym rzędzie dotyczyć będą wojewody Downarowicza i komendanta policyi Miesowicza i ustala, czy zachowanie się ich w czasie napadu bandytów stało na wysokości zadania.

Zawieszenie w urzędowaniu kom. policyi Miesowicza.

F. Warszawa (Telefonem). Główny komisarz policyi Berzecki zawiesił w urzędowaniu komendanta okręgowego P. P. w Brześciu p. Miesowicza.

Opinie posłów o napadzie.

F. Warszawa. (Telefonem). Niesłychany fakt napadu odbił się głośnie echem w stolicy. Ogólne oburzenie zwraca się przeciw tym urzędnikom, którzy w czasie napadu zachowali się zupełnie biernie. Na zapytanie jednego z dziennikarzy, co sądzą na temat zachowania się wojewody Downarowicza, odpowiedział p. Ziemięcki (PP): „Taki wojewoda, leżący na brzuchu w czasie napadu, to rozpacz!”

Pos. Wyrzykowski (Wyzwol.) oświadczył: „Wojewoda, który tak się zachował wobec bandytów, nie powinien pozostać ani chwili na swoim stanowisku. Urzędnik, który w chwili niebezpieczeństwa, oświadcza przedewszystkiem koczowniczość, a nie umie wydać zarządzeń dla zorganizowania obrony, stanowi smutny obraz nieudolności naszej administracji na kresach”.

Taraszkiewicz twierdzi, iż bandy różnego typu tworzą się z ludności miejscowej, nie można jednak zaprzeczyć, iż otrzymuje ona również pomoc z zewnątrz i stąd otrzymuje broń. Bandy te organizują się jako bandy rabunkowe lub też ideowo-bojowe.

Sprawozdanie ministra Huebnera

F. Warszawa. (Telefonem). Min. Huebner wraca dziś w niedzielę z objazdu kresów wschodnich i natychmiast po powrocie złoży relację premierowi Grabskiemu w sprawie napadu na pociąg pod Łunińcem. Następnie będzie min. Huebner przyjeżdżał przez prezydenta Rzeczypospolitej. W tej sa-

mej sprawie odbędzie się posiedzenie Rady ministrów.

Razem z min. Huebnerem wraca wojewoda Downarowicz.

„Piaś” zabiega o grupę posła Bryla

F. Warszawa (Telefonem). W kulisach Sejmu krąży upoczywa pogłoska, że ze strony Piasta wywierany jest nacisk na grupę posła Pluty i Bryla zmierzający do wciągnięcia tej

Znów napad bandy na kresach.

F. Warszawa. (Telefonem). Z Wina donoszą, że banda złożona z 20 ludzi przekroczyła granicę polsko-litewską i dokonała napadu na majątek Dukszy. Właścicielka Dukszy p. Zdanowska zaalarmowawszy służbę, odpędziła bandytów.

grupy w skład klubu Piasta. Jako jeden z wabików, podają przedstawicieli Piasta, że w razie rekonstrukcji gabinetu grupa Bryla mogłaby uzyskać pewien wpływ na rząd...

Rozprawa przeciw porucznikowi Hauce -- dnia 16 października

Lwów. (Tel wł.) Na skutek znieśienia przez Sąd Najw. wyroku uwalniającego w sprawie zabójstwa Linskiego odbędzie się ponowna roz-

prawa w sprawie tej przed sądem okręgowym wojskowym we Lwowie dnia 16 października b. roku.

Nowy poseł sowiecki przyjeżdża w październiku do Warszawy.

F. Warszawa. (Telefonem). Nowy poseł sowiecki w Warszawie p. Wojkow obejmuje swoje stanowisko w połowie października.

W tym samym czasie zostanie mianowany poseł polski przy rządzie sowieckim w Moskwie. Kandydat na to stanowisko zostanie ustalony po powrocie min. Skrzyńskiego do Warszawy. — Obecny przedstawiciel polski w Moskwie p. Wisłński przybywa w tych dniach do Warszawy.

Wagony bezpośredniej komunikacji Warszawa-Rzym.

F. Warszawa. (Telefonem). Dyrekcja kolei państw. w Warszawie podaje do wiadomości, że po pojawieniu się od 30 września br. dodanym będzie do pociągu pociągów, idącego do Katowic jeden wagon kl. I i II, dla bezpośredniej komunikacji Warszawa-Rzym, bez przesiadania.

Nowe stanowisko wiceministra skarbu Markowskiego.

F. Warszawa. (Telefonem). Wiceminister skarbu Markowski nie wróci po urlopie na swoje stanowisko, gdyż zostanie mianowany prezesem komisji kodyfikacyjnej ze specjalnem uwzględnieniem spraw skarbowych.

Giełda warszawska z dnia 27 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolar Stanów Zjedn. tranż 518½ bony złote 0 7-0 8 poltycka złota 100 milionówka 0 62 poltycka dolarowa 3.

Czeki: Belgia tranż. 2 30 Holandia tranż 260 75 Londyn tranż. 2325 Nowy Jork tranż 518½ Paryż tranż 2745 Wiedeń tranż 15 7½ Szwajcaria tranż 99 70 Wiedeń tranż 73 1½ Włochy tranż 2295.

Giełda warszawska z dnia 27 b. m. (PAT) Akcje. Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków

Bank Przemysłowy Lwów — Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 795-725 Pula — Wild 028-020-023 Cukier Warszawa 470-465-470 Legielski 065 Ursus 210-220 Parowoz 038-040-038 Zawiercie 3550-36-30 Żegluga — Polska nafta — Siła i Światło 0 8 Cmielów — Starachowice 220-307 Poelsk 235-220-225 Zieloniewski 10 Zyrardów 30-31 Chederów 512-550.

Zarych 27 km. (PAT). Zamknięcie giełdy. Helandya 103.00. Nowy Jork 525.00. Londyn 2347. Paryż 27.70. Medyolan 23.06. Wiedeń 15.70. Budapeszt 000.68. Bukareszt 27.00. Belgrad 73.00. Sofia 28.2 Warszawa — Wiedeń 0 607.

OSTATNI WYSTĘP „NIEBIESKIEGO PTAKA” odbędzie się dziś tj. w niedzielę 28 bm. Przedstawienie to będzie pożegnalnym występem „Niebieskiego Ptaka”, który tak entuzjastycznie został przyjęty w Krakowie.

MAURZYCY ROSENTHAL, sławny pianista, którego każdorazowe pojawienie się na estradzie jest prawdziwym wydarzeniem artystycznym, wystąpi w Krakowie tylko jeden raz, a to we środę.

LYDIA LIPKOWSKA, jedna z najznakomitszych spiewaczek doby współczesnej, primadonna Metropoliten opery w Nowym Jorku, wystąpi w Krakowie w sobotę 4 października br. Koncert ten obudził w Krakowie żywe zainteresowanie.

WODY KOŁOŃSKIEJ Nr 4711. Firmy Ferd Mühlens w Kolonii n[ie] bezsprzecznie najlepszej z pośród wszystkich innych gatunków, pod względem jakości i subtelnego zapachu, nie udało się nikomu dotychczas sprowadzić do Polski a to wskutek anormalnych stosunków wojennych i powojennych, wobec czego publiczność z dawna przyzwyczajona do tej marki, była zniewolona korzystać z innych fabrykatów bez porównania gorszych.

Jak się dowiadujemy, udało się obecnie firmie W. Lichtenstein w Krakowie, Karmelicka 10, Hurtowni skład artykułów kosmetycznych, galanterijnych, gumowych, opatrunkowych oraz galanterii aptecznej, uzyskać dzięki energicznym zabiegom i staraniom wyłączną sprzedaż wody Nr 4711 na Małopolskę.

Dr. JOZEF KLAUSNER (Jerozolima).

Ziemia.

Czyż trzeba jeszcze przypominać znaczenie Odezwy Żydowskiego Funduszu Narodowego w sprawie jak najszybszego wykupu 100 tysięcy dunamów ziemi w Palestynie?

Keren Kajemet właściwie nie „kupi”, ale wykupuje ziemię palestyńską. Wykupuje żydowską, historyczną ziemię, nie przysługując się tem ludzom prywatnym, ale całemu narodowi. Keren Kajemet troszczy się o byt całego żydowskiego narodu. Bogactwem Funduszu Narodowego wzbogaca się naród, — nie jednostka i nie człowiek prywatny; a dzięki temu niema tu miejsca dla eksploatacji i wywłaszczenia. Zbiorowość wykorzystuje glebę, zbiorowość dąży do osiedlenia na tej ziemi jak największej ilości członków i do stworzenia pracującego jiszuwu na wsi. Wykup narodowej, historycznej ziemi przez Keren Kajemet ma wyższe uprawnienie: socjalno-narodowe i ogólnoludzkie. Wykupno ziemi przez Keren Kajemet uniemożliwia społeczną nieprawdliwość, wielkie posiadanie ziemi a więc źródło deprawacji wszystkich narodów i narodu żydowskiego podczas istnienia pierwszej i drugiej świątyni. Natomiast wykupno ziemi przez Keren Hajessod umożliwia życie zwykłemu chłopu pracującemu, który żyje ze swojej pracy, czy to, jako członek kwucy (Kijrat—Anawim, Dagania, Ejn Charod), czy też, jako mieszkaniec osad robotniczych (Nahalal, Kfar Jecheskiel itd.). Wiemy już z naszej historii, zwłaszcza z czasów Hasmonejczyków, że tylko chłop pracujący wraz ze swoją rodziną stworzył ową tradycyjną hebrajską kulturę, która stanowi podstawę całej religijno-moralnej kultury ludzkiej.

Albowiem póki w naszym ręku znajduje się tylko dwa lub trzy procent całego gruntu palestyńskiego (a to jest przecież faktem!) albo tylko 8 do 9 procent urodzajnego gruntu w naszym kraju, tak długo nie mamy jeszcze żadnej solidnej podstawy ani Ojczyzny. Nie my będziemy prowadzić polityki gospodarczej naszego kraju, ale Arabowie, w których posiadaniu znajdują się setki wsi i miliony dunamów ziemi. I nie my będziemy mieli wpływ na polityczną i społeczną sytuację w kraju, ale ci liczni agrariusze, w których ręku znajduje się produkcja rolna, pozostająca pod wpływem specyficznego klimatu krajowego. Wobec tego nasze życie kulturalne też będzie stało pod wpływem agrarnej kultury masy, który daje się odczuwać już w starych koloniach żydowskich w kraju. Nawet gdyby Jerozolima, Jaffa, Hajfa, Tyberyas zostały zupełnie zamieszkane przez Żydów, a nawet gdyby każdy dom w Tel-Awiw i w Jerozolimie przemienił się w kram albo we fabrykę, to nie będziemy jeszcze mieli samostanowienia żydowskiego Erec Izrael. Nie będziemy tego mieli dopóki, dopóty nie będziemy posiadali większego szeregu żydowskich produktywnych wsi dokoła Jerozolimy, Tel-Awiwu, Hajfy, Tyberyady, Hebronu i Cfat. To zaś pozosta nie tak długo niemożliwością, jak długo ziemia nie jest naszą, jak długo Keren Kajemet nie ma w swoim posiadaniu setek tysięcy dunamów ziemi.

Zapewne, że koniecznym jest także, aby ludzie prywatni zakupywali ziemię i osiadali na niej, ale w takim wypadku nie jesteśmy jeszcze obronieni przed spekulacją gruntem szkodliwą wszędzie, a w Palestynie wręcz niebezpieczną. Oprócz tego istnieje niebezpieczeństwo pracy konkurencyjnej, tańszej od żydowskiej, który to przypadek ma miejsce w istniejących koloniach. Niema większego niebezpieczeństwa dla produkcji narodowej, aniżeli istnienie nielicznych, wielkich posiadaczy ziemi, na której obcy robotnicy są liczbowo od nich silniejsi: w takim przypadku wpływ z dołu działa o wiele silniej, aniżeli wpływ z góry, aniżeli wpływ nielicznych nauczycieli.

Zapach ziemi jest w robotniku rolnym, a jeśli ten zapach dochodzi do wielkich posiadaczy obcymi przewodami, to obcy napełnia wywrze wpływ na posiadacza. Wystar-

czy przejść się przez stare kolonie w Palestynie, by słyszeć, jak wszystkie terminy odnoszące się do pracy rolnej, jakoteż nazwy owoców i kwiatów są arabskie, ponieważ żydowski chłop i żydowski rolnik pozostaje wobec chłopów i rolników arabskiego mała mniejszością.

Tylko żydowscy małorolni i żydowski rolnik mogą zmienić stan rzeczy. Oni potrafią uratować żydowskie Erec Izrael, uchronić je od „arabizacji” i „anglizacji” tak, jak żydowski chłop i żydowski najemnik uratował w czasach Hasmonejczyków Judeę od helenizacji. Ten typ chłopów i robotników jest do pomysłenia tylko wówczas, kiedy Keren Kajemet będzie w stanie zakupić dużo ziemi dla zakładania na nich kwuc i żydowskich wsi robotniczych.

I dlatego sądzę, że należy nie tylko kupować ziemię, ale i osiedlać na niej chłalców. Ziemia bez jiszuwu jest martwą, a martwy majątek nie jest w stanie wzbudzić u kogoś kolwiek żywy zapał. Keren Kajemet z pomocą swojej pracy kolonizacyjnej przy poparciu Keren Hajessod, jedynie Keren Kajemet, przeprowadzi powolne ale jednostajne urzeczywistnienie syonistycznego ideału zakorzeniania się w ziemi ojczystą. Uczucie to entuzjazymuje naród we wszystkich jego warstwach i partyach i powoduje do składania ofiar na rzecz narodowej instytucji

— Z okazji Rosz haszanah przesyłam wszystkim Przyjaciółom, Znajomym i Krewnym serdeczne życzenia.

Dr. Ozyasz Thon, F.

cyi i to ofiar nierównie większych, aniżeli te, które się zazwyczaj składa na rzecz jakichkolwiek instytucji filantropijnych. To jest ofiara dla siebie samego. Jakże straszną byłaby obecnie sytuacja w syonizmie, gdyby Usyszkin i Ruppin nie zakupili w czasie ziemi w Emek. Zakupno to stanowi dzisiaj całe uprawnienie bytu Keren Kajemet, Keren Hajessod i całej syonistycznej organizacji. Przypuśćmy na chwilę, że zakupiony obszar nie został osiedlony, czy wzbudziłoby to choćby setną część tego zapału, który u wszystkich Żydów wzbudza dzisiaj kolonie w rodzaju Ejn Charod, Nahalal, Kfar Jecheskiel, Tel Josef i wiele innych? Teraz zaś potrzebujemy nowych setek tysięcy dunamów ziemi, na które należałoby rozszerzyć przyszłą imigrację.

Jasne jest wobec tego, że Keren Kajemet w obecnej chwili musi mieć w swoim posiadaniu o wiele większe, aniżeli zazwyczaj sumy pieniężne.

Pamiętajcie i powtarzajcie to sobie i innym, że kto dopomaga do obecnego wykupna setek tysięcy dunamów ziemi w Palestynie, przyczynia się do stworzenia narodu żydowskiej gospodarki krajowej, a tem samem wzmacnia on tam nasze polityczne pozycje i daje trwałą podstawę dla naszej samostanowienia kultury.

O masowy udział w drugim Zjeździe krajowym „Tarbutu” w Polsce.

Odezwa K. C. „Tarbutu” w Warszawie.

C. K. „Tarbutu” ogłosił następującą odezwę do oddziałów i instytucji kulturalnych Stow. „Tarbutu” w Polsce.

Towarzysze!

Za kilka dni odbędzie się drugi Zjazd Krajowy Stow. „Tarbutu” w Polsce.

Zjazd ten będzie musiał powziąć uchwały o szeregu bardzo ważnych spraw, od których w dużej mierze zależy los ruchu hebrajskiego w kraju, który w obecnej dobie jest największym ośrodkiem hebrajskiej szkoły i wychowania hebrajskiego wśród krajów diaspory.

Wiadomem Wam jest, Towarzysze, że w obecnej chwili rozrostu i wzmocnienia się naszego ruchu odrodzeniowego, — organizacja nasza i jej instytucje przeżywają ciężki kryzys ekonomiczny, który może być przezwyciężony li tylko dzięki wzmocnieniu i skonsolidowaniu wszystkich naszych sił dla obrony istniejących instytucji i stworzenia nowych kulturalnych placówek.

Wiadomem Wam jest również, że prowadzimy obecnie ciężką walkę za nasze prawa, za nasze istnienie.

Zjazd musi również wytyczyć drogę, po której pójdzie w przyszłości nasza organizacja, której idea — idea duchowego naszego odrodzenia — musi stworzyć wielki ruch ludowy obejmujący najszersze warstwy narodowego żydostwa.

Nasz obecny Zjazd musi być punktem zwrotnym całej naszej pracy.

Przybądźcie wszyscy na Zjazd i uczynicie z niego trybunę hebrajskiego ruchu kulturalnego. Spełnicie, Towarzysze Wasz obowiązek.

C. K. „Tarbutu” w Polsce.

Przygotowania do Drugiego Zjazdu „Tarbutu”, którego otwarcie nastąpi w Warszawie 2 października w sali teatru „Central” są w pełnym toku.

Zjazd, w którym weźmie udział p. M. M. Usyszkin, wywołał wielkie zainteresowanie. C. K. otrzymuje zawiadomienia ze wszystkich części kra-

ju o wyborach delegatów przez Oddziały i instytucje „Tarbutu”.

Nadchodzą również zawiadomienia z prowincji o przybyciu gości na Zjazd. Porządek dzienny Zjazdu, prócz spraw organizacyjnych i szkolenych obejmuje również sprawy o charakterze ogólnym, jak sprawa walki politycznej o prawa dla naszego szkolnictwa, sprawa wyjazdu uczniów do szkół palestyńskich, referat M. M. Usyszkińa itd. wobec czego należy się spodziewać dużego napływu delegatów. C. K. „Tarbutu” przygotowuje mieszkanie i tanie utrzymanie dla delegatów z prowincji. W czasie konferencji odbędzie się wiec ludowy z udziałem M. M. Usyszkińa, dr. Thona, dr. M. Klumla, dr. M. Braudego i innych.

NADESLANE.

BERTA KRAUT MAKS RAAB
z Rzeszowa
zaręczeni w wrześniu 1924.

Paulina VORSCHIRM Mojżesz KETZ
Mielec Tarnów
zaręczeni we wrześniu 1924.

לשנה טובה תכתבו

Szczęśliwego Nowego Roku życzy swoim Szanownym Odbiorcom
Wytwórnia cukrów, wyrobów oryentalnych i czekolady „Różanka”, Kraków, Węglowa 3.

כתובו והתימה טובה

Odbiorcom swoim życzy szczęśliwego Nowego Roku

Nachman Seelenfreund
Kraków, Starowiślna 50.

DYWANY PERSKIE

Bezpośredni Import ze Wschodu

I. BLÜHBAUM, Kraków, ulica Dietłowska L. 81

Telefon 2083.

DR. A. KORALNIK. (Nowy Jork).

Nachman Syrkin.

(Wspomnienie pośmiertne)

Przed kilkoma tygodniami spotkałem się w leśnym popołudniu w marmurowych kurytarzach nowojorskiej „Public Library“ z moim przyjacielem i partnerem w dyskusjach dr. N. Syrkinem. Spotkać go tam nie było niczem nadzwyczajnym. Biblioteka była nieomal domem jego. Zimą czy latem o każdej porze dnia można tam było spotkać Dr. Syrkina, otoczonego książkami mniejszymi lub większymi, starymi i nowymi, trudnymi, głębokimi lub łatwiejszymi.

A kiedy nie było go w sali czytelni, to całkiem napewno przechadzał się samotny po wielkim jakby klasztornym kurytarzu biblioteki, zamysłony i umiatający się do siebie samego.

Właśnie tego lata zapragnąłem mówić, a raczej się tyle mówić ile słyszeć i myśleć razem z czołowym punktem ich zainteresowania się jest to co jest duchowe, to co nie dotyczy spraw osobistych i codziennych to, co jest najsilniej związane ze światem czystych idei: mało jest ludzi prowadzących życie abstrakcyjne.

Jest to tak rzadkie, że człowiek, który potrafi się wnieść do tego poziomu, jest już jednostką wyjątkową, stojącą ponad społeczeństwem.

Po śmierci Schillera poświęcił mu Goethe kilka słów wspomnienia. Najwyższa pochwała na jaką jeden wielki duch mógł się zdobyć dla drugiego brzmiała: „Schiller rzeczywiście ciągle oddawał się pracy duchowej“. I to jest rzeczywiście największa pochwała, na jaką człowiek zasłużyć może. Bezustannie pracować duchowo, to znaczy się pozostać wiecznie młodym. Jedynym organem, który się nie starzeje w przeciągu lat tylko się komplikuje jest mózg.

Zawsze dziwiłem się tej „młodości“ Syrkina, jego wielkiemu umysłowi, który u niego, u człowieka w latach podeszłych ciągle jeszcze był pełen ognia młodego, naiwnego entuzjasty, człowieka, dla którego kwestia wyrobienia sobie i ukształtowania światopoglądu jest zawsze aktualna.

„Ile lat pan ma?“ zapytałem raz Dr. Syrkina, nie mogąc się od tego pytania powstrzymać, po długiej rozmowie o wszystkim możliwym, o wszystkich kierunkach i idealach teraźniejszości, o filozofii a przede wszystkim o żydostwie i jego najgłębszym sensie „pięćdziesiąt siedm“ odpowiedział mi dr. Syrkin, przyczem oczy jego dziwnie błyszczały

wogóle nie tak, jak u ludzi, którym przypomina się ich wiek. Również dobrze mógłby mi odpowiedzieć „dwadzieścia pięć“, a wrażenie byłoby to samo. I godnym uwagi jest fakt, że w tej chwili pojęcia „57 lat“ nie mogłem absolutnie skojarzyć z obrazem starości.

Nie byłbym wogóle zdziwiony, gdyby w tej chwili doszedł ktoś do Dra Syrkina i powiedział mu jak niegdyś przed trzydziestu laty w Berlinie: „Co porabiasz — Nackke?“ Albowiem Syrkin pozostał wiecznie owym berlińskim studentem, pełnym temperamentu, burzliwym. Siwe włosy są tylko przypadkiem, żartem jakimś a on sam też za takie je tylko uważał. „Cóż tam! Co kogo obchodzi, że włosy — urwipolcie sobie broją? Cóż to komu szkodzi?“

Przypomniało mi się wówczas zdanie, które usłyszałem od Usyszina na jednym z kongresów karlsbadzkich, gdy ten ostatni mówił o opozycji, o „młodych“. Usyszkin wówczas z pewnego rodzaju suchym humorem powiedział: „Idź bądź młodym, kiedy masz 50 lat“. Zdanie to stanowi najwyższy komplement dla naszego pokolenia. Ciału się starzeje — nie duch. Zadania są tak zawikłane, tak wielkie życie takie jest porywające konieczność tworzenia wzrasta do tak olbrzymich rozmiarów, że przestaje się zwracać uwagę na to biedne ciało, domagające się swojego, pragnącego wypoczynku.

W uszach każdego z nas brzmi jeszcze to wielkie piękne, heroiczne zdanie Rabi Nachmana z Bracławia: „Asur lihjoth zakan!“ Nie wolno być starcem. Nie wolno nam, ponieważ na ten zbyt siebie pozwoliliśmy nie możemy, na plecach naszych leży ciężar, który musimy udźwignąć.

A Nachman Syrkin z nabożnością i zapałem usłuchał powołania drugiego wielkiego Nachmana. Nigdy się nie zestarzał.

Kilka tygodni później, po naszym zetknięciu się w świecie rzeczywistości — inne spotkanie się: na progu innego świata: w pokoiku jakiegoś szpitalu amerykańskiego. „Syrkin jest niebezpiecznie chory. Syrkin w agonii!“ Nie mogłem wprost uwierzyć, gdy mi o tem opowiadano. Syrkin i — śmierć! A kiedy wszedłem do ciemnego pokoiku szpitalnego, kiedy ujrzałem Nachmana Syrkina na łożu śmierci — coś jakby mgła na oczy moje się pokładła, bał straszny, serce ściskający i oddech łamiący mnie objął. Nietylko obraz konania lub konającego człowieka; nietylko świadomość tego, że oto odchodzi ze świata przyjaciel ale i coś więcej, coś głębszego: Zwątpienie we wartość wszystkiego, co uważam za wzniosłe i drogie — we war-

tość myślenia! Równość wszelkich wartości życiowych w obliczu śmierci.

Ale w kilka minut później zwałpienie się ulotniło. Syrkin sam do tego dopomógł. On umierający pocieszał tego, który przyszedł go odwiedzić i pożegnać się z nim. Nie chciał słuchać zwykłych, tak bardzo ludzkich słów pociechy i nadziei. Surowym ruchem ręki stanął na przeszkodzie pierwszej w tym kierunku próbie z mojej strony. „Nie trzeba, nie wolno być banalnym w obliczu śmierci!“ powiedział mi przychoconym już głosem.

Nagle wszystko się zmieniło. Znowu dwaj przyjaciele, dwaj duchowo bliscy ludzie rozmawiali ze sobą i znowu wśród nich pieśń swoją grała i zło tą przedzę wiła wiecznie żyjąca myśl ludzka.

„Sokratesowa scena!“ powiedział jeden z otaczających chorego, tak porwany został przez tragiczne piękno tej sceny. Konający mówił o wszystkim co było mu tak drogiem i tak bliskiem w przeciągu całego życia swojego: „O tem, za czem dusza jego tak głęboko tęskniła, a tem przecież byli — Żydzi i żydostwo. Żydostwo nietylko jako fakt narodowy, nietylko jako grupa ludzka o prawa swoje walcząca i nietylko jako problem, który ma i powinien być rozwiązany politycznie, głębszym, większym i piękniejszym było dla niego żydostwo. Było ono dla niego zjawiskiem historycznym obrazem w olbrzymich ramach idea z epokami związaną. Żydostwo było dla niego abstrakcyjnie myślącego niczem więcej aniżeli abstrakcja, aniżeli myśl. Żydostwo duchowe było dla niego o wiele ważniejszym aniżeli materjalne. Stąd brał się jego impet, stąd jego często fantastyczny optymizm jego zapal i nieomal utopistyczne sny, marzenia. Wyobrażał on sobie żydostwo w ten sposób, w jaki Grecy starożytni legendarną osobę Prometeusza sobie przedstawiali, jako olbrzymia przykutego do skały pragnącego wyzwolić świat a przez to cierpiącego i przez kruk szarpanego, burza i chmury nad głową jego — ale cierpienia są gigantyczne, ponieważ cel im odpowiada.

Jakżeż często my wszyscy realnie myślący uśmiechaliśmy się nad entuzjazmem Syrkina nad jego dziwnymi planami, nad jego dziwnym sposobem przyczajania się do pewnych kwestii: często nie wiedzieliśmy, dlaczego zajmuje on stanowisko tu lub owe, gdzie jest źródło jego zapału lub miłośności, albowiem nienawidzić potrafił tylko ten, który do umiłowania zdolnym jest. Nienawidzić jest wszak także entuzjastycznym stosunkiem subiektem do obiektu. Często nie rozumiano nawet w tych kołach, które stały pod jego wpływem a mianowicie w partii poalesytowskiej dróg syrkiniowskiego myślenia: jego egzaltowanego stosunku do wojny, jego utopistycznie zabarwionego socjalizmu. Syrkin zapewne nieraz wprowadził w zakłopotanie swoich towarzyszy partyjnych tak jak wywoływał nieraz podziw u szerokiej mas a nawet u swoich najbliższych przyjaciół — literatów. Ale wszystkie sprzeczności w pracy literackiej i politycznej Syrkina miały jedno źródło: wyjątkowo-

E. N. FRENK.

Galerya przebrztów polskich.

(Przekład Ludwika Frenka)

Jan Bloch był już wówczas powszechnie znany jako człowiek niebywale zdolny i o niespożytej energii. To też Leopold Kronenberg, ówczesny potentat finansowy, przystąpił z nim do spółki — razem otrzymali oni koncesję na budowę kolei Terespolskiej (Warszawa—Brześć).

Bloch stał się częstym gościem w pałacu Kronenberga. Wkrótce ożenił on się z córką Kronenberga Emilią, która wniosła mu olbrzymi posag. Posag ten powiększył wielokrotnie i tak znaczny już majątek Blocha.

Będąc więc bardzo bogatym, Bloch pozostawił swemu współnikowi i teściowi kolej Terespolską, sam zaś przystąpił do budowy Łódzkiej Kolei Fabrycznej (Łódź—Koluszki). Starał się również o utrzymanie koncesji na budowę wielu innych linii kolejowych w kraju, lecz rząd rosyjski koncesji mu nie udzielił.

Kraj znajdował się wówczas w bardzo złym położeniu ekonomicznym. Po powstaniu styczniowym nastąpiło uwłaszczenie chłopów. Chłopi otrzymali grunta dworskie, które dotąd uprawiali i zostali uwolnieni od pańszczyzny. Wielu właścicieli ziemskich, nie mogąc przystosować się do nowych warunków, zubożało. Wielu urzędników państwowych (Polaków, zostało usuniętych ze służby — na ich miejsce przyjmowano Rosyan. Inteligencja polska składała się wówczas ze szlachty, z urzędników i nielicznej garstki mieszczan. Mieszczanie ci utrzymali swe zawdzięczenia przeważnie szlachcie. Polować na szlachę zubożałą, a miedziancy zostali

usunięci z zajmowanych stanowisk, prawie cała inteligencja polska pozostawała bez środków do życia.

Jan Bloch jednak dał pracę wielu polskim inteligentom i uczonym i w ten sposób uratował ich od śmierci głodowej.

W roku 1869 zbudował on drogę żelazną Libawo—Romneńską. Koszta eksploatacji tej linii były o wiele mniejsze od kosztów eksploatacji innych kolei rosyjskich.

Rząd podziwiał nadzwyczajne zdolności Blocha i dał mu w administrację najpierw kolej Terespolską, a potem całą sieć kolejową długości 2,400 wiorst, łączącą morze Bałtyckie z morzem Czarnym.

Bloch zatrudniał w tych przedsiębiorstwach wielu inteligentów Polaków.

Wcześniej jeszcze, gdy Bloch pracował razem z Hermanem Epsteinem, a następnie z teściem swym Kronenbergiem widział że Żydzi są zatrudnieni jako pracownicy biurowi i jako prości robotnicy i wszyscy są z nich zadowoleni. Dlatego też bardzo chętnie dawał posady zgłaszającym się doń Żydom. Kwestya żydowska jednak zupełnie go nie interesowała. Nie znał on prawie wcale Żydów, ich cierpienia i dążenia były mu obce. Znał kilku bogatych Żydów z Królestwa i Cesarstwa, lecz nie znał ogółu żydowskiego. Wiedział, że ci bogaci i wykształceni Żydzi musieli kiedyś walczyć, nim otrzymali prawa, które posiadał każdy mieszczanin-chrześcijanin. Wiedział Bloch, że ogół żydowski był ogromnie ciemnielony i prześladowany. Obecnie jednak — myślał — Żydzi są szczęśliwi — otrzymali bowiem w Królestwie w r. 1862 równouprawnienie, a również i w Cesarstwie wkrótce zostaną nadane im prawa obywatelskie.

Bloch zdobył olbrzymi majątek i żył powse-

chny szacunek. Wszystko to zawdzięczał jednak własnej pracy i własnym zdolnościom. Władze centralne w Petersburgu cenili go bardzo i uważali za jednego z najzdolniejszych finansistów. Rząd Królestwa uciśkana przez Rosyan po powstaniu 1863 r., zubożała wskutek uwłaszczenia chłopów znajdowała zajęcie w przedsiębiorstwach Blocha — był więc dla kraju mężem opatrnościowym. Zatrudniał on u siebie również wielu Żydów i polnych chrztów. Wielu pracowników Żydów przysparzało chwałę po objęciu posady u niego — był on u nich bardzo zadowolony. Sprawami ogółu żydowskiego jednak Bloch wcale się nie zajmował.

II.

Bloch nie zadowolniał się odczuwaniem, zdobywanym przez siebie majątkiem i powszechnym uznaniem. Chciał wykazać naukowo, że domipela była jego praca dla państwa i chciał dać wskazówki rządowi, jak należy postępować przy budowie kolej żelaznych.

Zaczął się nowy okres działalności Jana Blocha. Zasłynął wkrótce na całym świecie nietylko jako genialny przedsiębiorca i finansista, lecz także jako uczony ekonomista i statystyk.

Wydał on mianowicie dzieło po rosyjsku i po francusku p. t.: „O kolejach żelaznych rosyjskich“.

W tym samym roku w Paryżu odbył się Kongres Geograficzny, na którym dzieło to odznaczono wielkim medalem.

Bloch, wielki przedsiębiorca i finansista, sam wście, nie pisał tego dzieła sam jeden. Nie mógł sam zebrać niezbędnych materiałów i danych statystycznych. Wywęczał się przy tem wieloma uczonymi, których dobrze wynagradzał za pracę.

Ciąg dalszy nastąpi.

one z jego entuzjazmu dla abstraktu.

Dla niego świat był walką idei — światem bez materii, światem czystego ducha. A jeśli umiłował jakąkolwiek ideę to umiłowanie jego było bezbronne jak idea. A jeśli coś znienawidził nienawidził aż do ostateczności — to znienawidził ideę, zapominając zupełnie, że jest ona przyobleczona w ciało; że tragizmami idei są wieczne ludzkie, słabe, żyjące, śmiertelne stworzenia.

A na łożu śmierci, kiedy ciało, kiedy materia traci wszelką wartość poczuł on czysty chłód, wieczność. Na łożu śmierci odczuł Syrkin prawdę swojego życia.

A ja wraz z nim. Nigdy jeszcze tak jasno nie wiedziałem o tem, że jedna, jedyną wartością życia jest duchowość, jak w owej półgodzinie, podczas której żegnałem się z Nachmanem Syrkinem. Światło piękna go opromieniło, promień prawdy silniejszy od wszystkiego, nawet od życia, — wieczny, promień.

Mówiliśmy o „Jedynym” o wielkiej Jedności, w której nurzamy się jakgdyby w morzu. Mówiliśmy o Bogu i o Żydostwie. Nagle Syrkin poruszył głowę i z uśmiechem powiedział: „Jeden malutki muskuł sercowy pragnie światły przeinaczyć”. I wnet dodał: „a miliony muskułów je przeinaczają”. Wiara, pragnienie wiary — pozostała aż do ostatniego tchu.

Długo od wrażenia uwolnić się nie mogłem i jeszcze się nie uwolniłem. Patrzałem na jakiegoś człowieka z ulicy i myślałem sobie: Oto tam leży człowiek, który mocuje się z Bóstwem. Nie ze życiem, nie z ciałem, ale z zagadką życia, z tem czego on tak długo szukał gdzieś w metafizycznej abstrakcyjności, a ku czemu teraz się przybliżył, ku ostatecznemu a jednemu Istotnemu.

Pustem, bezzadaniem i bezbarwnem wydało mi się to szumne życie a jednak takim pięknem, godnem i pełnem wielkiej świętości, szukaniem i lekkością, walką i drogą — odwieczną drogą do źródła!

Błogosławiony ten, który portafilał tak pięknie żyć i tak harmonijnie umrzeć jak Nachman Syrkin!

MEBLE najkorzystniej
Honigwachs i Langer
KRAKOW 1821
SIENNA 3.

Wkrótce Kraków będzie podziwiał

Mac Murray
Mac Murray
Mac Murray
Mac Murray
Mac Murray
Mac Murray

Królowa Mody
Czarodziejsko-piękna
Bożyszcze mężczyzn
Oszalałająca w tańcu
Cudownie zbudowana
To poezja wdzięków

N. M.

Spuścizna literacka po Anskim

W Leningradzie ukazał się niedawno jedenasty tom almanachu, pt. „Jewrejskaja Starina” (po rosyjsku), który wydaje od roku 1912 żydowskie towarzystwo historyczno-etnograficzne. Ostatni tom ukazał się teraz po długiej sześciolatej przerwie. Jak wszystkie poprzednie książki ta zawiera różnorodny historyczny i etnograficzny materiał. Żal prosto bierze, że almanach nie wychodzi w języku żydowskim. Dla wielkiej części czytelników jest on obcy i niezrozumiały, tak więc najlepszy almanach po zostać musi — niestety — poza nawiasem skarbowi kultury żydowskiej. I rzeczywiście książka ta została wydana tylko w liczbie 500 egzemplarzy — dla ograniczonej liczby czytelników w Rosji. W przedmowie od redakcji czytamy, że w przeciągu sześciolatej przerwy we wydawnictwie dużo, b. dużo się zmieniło. Tak, dużo się zmieniło, ale pozostało to błędne przekonanie naszych inteligentów petersburskich, że można najważniejszy almanach historyczny wydawać — w języku rosyjskim.

Wśród różnorodnego materiału historycznego,

znajdujemy też we wspomnianej książce artykuł o spuściznie literackiej po Anskim, którego autorem jest F. Szargaradzka. Spuścizna literacka po Anskim jest rozsiana i rozproszona po wszystkich miejscach, wszędzie, gdzie autor „Dybuka” znalazł przytułek podczas swojej wędrówki. Dużo rękopisów, listów, notatników i innych materiałów zostało w lokalu historyczno-etnograficznego towarzystwa gdzie An-ski spędził kilka lat. Teraz materiały te zostały zebrane i usystematyzowane, jako archiwum An-skiego.

Archiwum to przedstawia olbrzymią wartość. Oświeca ono jasno i dobitnie życie i osobistość An-skiego. Archiwum jest podzielone na następujące działy:

I.) Bibliografia, II.) artystyczno-literackie rękopisy (od lat osiemdziesiątych aż do ostatnich czasów), III.) natematy historyczno-etnograficzne, IV.) materiały z okresu lat wojennych 1914—17, V.) materiały z czasów rewolucji (aż do wyjazdu An-skiego, VI.) obce materiały, które znalazły się u An-skiego.

Jest tyle materiałów biograficznych, że na ich podstawie można by skonstruować zupełną biografię An-skiego. Materiał składa się z 2327 listów, 272 depesz, 3 notatników, kilku starych rękopisów i schematycznie na papier

Mesyjanizm i renegacya.

Poniżej dajemy w streszczeniu artykuł niedawno zmarłego amerykańsko-żydowskiego pisarza, dra Nachmana Syrkina.

W legendzie herzłowskiej brak było jeszcze jednego rysu, który uczyniłby tę legendę tragiczną, mistyczno-żydowską. W legendzie mesyjanistycznej brakował motywu renegacyi.

I Hans Herzl się wychrzcił. Obecnie legenda ta stoi przed nami w całej tragicznej zgrozie, w całym wielobarwnym kontraście, w najwyższej wielkości, w najgłębszym upadku.

Teodor Herzl spełnił się, jako Mesjasz, a syn jego zaparł się judaizmu. Tkwi w tem niemal mistyczna konieczność, los mesyjanistyczny. Stara to historia, która zawsze została nową. Wszyscy Mesyasze, wszyscy odnowiciele judaizmu, wszyscy głębocy mistycy żydowscy, sami lub w drugim pokoleniu przeszli w przepaść apostazji. Mesyasze Sabataj Cwi i Jakób Frank odwrócili się od judaizmu. Nawet bogobojny i skromny Jehuda Chasyd, który po awanturze Sabataja Cwi udał się do Palestyny z gromadą Żydów, oddał potem swego bratanka religii i ahomełańskiej. Krąży opowieść wśród chasydów, że syn Zalmena Ladzkiego, pierwszego cadyka chasydzkiego, stał się popem prawosławnym i dzwonił w cerkwi. A nowocześni odnowiciele żydostwa, poczynawszy od Mojżesza Mendelsohna a skończywszy na Mendlu Moher Sforim? Czy ich synowie i wnukowie, niekiedy całe generacje nie zdezerterowały od judaizmu?

W czem tkwi powód tego osobliwego zjawiska? Żydostwo jest ideą heroiczną, a wszelka idea heroiczna chwieje się między górą a otchłanią, chce zejść od płomiennego entuzjazmu w zimną rezygnację. Od genialności do szaleństwa, od nadludzkości do besty alstwa prowadzi ta sama linia. Żydowska idea heroiczna nie ma trwałej władzy nad umysłem żydowskim, ani nad jednostką ani nad ogółem. Im silniej rozpala się żydostwo, tem bardziej czatuje niebezpieczeństwo, ażeby ogień nagle sam siebie nie pogrzebał.

Renegacya, zaprzaństwo przesładuje stale, jak ciemny cień, niezrozumiałe żydostwo. Od świętości mesyjanistycznej do przedajności apostozyi chwieje się mistyczna żydowskość. A może w tej wiecznej niestałości, w tem heroicznym szukaniu, w tem błaganiu o śmierć dla siebie tkwi nieśmiertelność judaizmu? Cóż innego mógł Hans Herzl uczynić ze swą żydowskością, jak spalić ją na ołtarzu obcej wiary? Będąc całkiem przeciętnym synem bohaterskiego Żyda, nie mógł udźwignąć na sobie ciężkiej spuścizny żydowskiej. Tysiące innych Hansów Herzlów, również sprzeniewierzając się faktycznie swej żydowskości, przepędzają ją, zaprzędają ją, jeno bez oznak zewnętrznych.

Hans Herzl jest nie tylko synem Teodora Herzla, lecz także Julii Herzlowej. A Julia Herzlowa, mała żona wielkiego Herzla, była tym złym duchem, jakiego Herzl pokonał. Ona szukała w życiu wszystkiego tego, co Herzl z taką siłą odrzucił. Herzl nie kochał swej żony. Ten najpiękniejszy i najpotężniejszy mężczyzna swego czasu był pustelnikiem i świętym. A Julia Herzlowa nienawidziła syonizmu, który pozbawił ją męża. Wpoila tedy w swe dzieci nienawiść do syonizmu, który zburzył ich miśszkańskie ognisko domowe. Kto wie, co za prądy podwodne rozgorczyenia, niezadowolienia, rozczarowania nurzowały w życiu poufnej rodziny herzłowskiej po śmierci Herzla. Apostazja Hansa Herzla unosi kurtynę z nad tego złamanego życia rodziny herzłowskiej. Piękna burżuazyjna młoda wiedeńska wreszcie zemściła się na narodzie żydowskim, który jej zabrał męża, miłość, dom.

Od mesyjanizmu wiedzie droga do renegacyi, ale od renegacyi prowadzi jeszcze szersza droga do mesyjanizmu. Jeżeli judaizm jest nieszczęściem, to zaprzaństwo jest jeszcze głębszym nieszczęściem.

Żaden rozdział dziejów żydowskich nie jest tak dramatyczny, nie jest tak pełen zgrozy, walki i cierpienia, jak historia maranów, żydowskich, tych przymusowo nawracanych w Hiszpanii i Portugalii. W Kordowie, Lizbonie, Grenadzie, Madrycie, w 15 i 16 wieku istniały gminy tych „anusów” — niewolonych, gminy męczenników za wiarę, ukrytych cichych bojowników. Tam płonął stos inkwizycji i tamże rozlegała się melodia Koł Nidre, wołanie modlitewne, zapomniana którego maranowie unieważniali swe śluby i przysięgi, wymuszane od nich pod naciskiem inkwizycji. Śród maranów gorzała płomienna wiara w rychłe przyjście Mesjasza, Menasse Ben Izrael, Uryel Akosia, pochodzący z maranów, znaleźli drogę z powrotem do Żydów.

Wszystkie prądy mesyjanistyczne tamtych

rzucanej autobiografii itd. Mimo jednak olbrzymiego zbioru dokumentów — szczupło w nim jest zareprezentowana faktyczna strona życia An-skiego. To, co się zazwyczaj nazywa życiem osobistym — u An-skiego zajmuje wcale nieznaczne miejsce. Jest on prawdziwym włóczęgą, który nie posiada niczego stałego w czasie, ani w miejscu: „Nie mam żony, dzieci; do mnie; nawet mieszkania, sprzętów, nie mam też żadnych ustalonych przyzwyczajzeń...” jedyne, co z pojęciami temi łączy mnie i wiąże, to — narodowość”. I zaprawdę listy jego pełne nastrojów i głębokich przeżyć nie mają charakteru prywatnego; osobistość jego jest nieodłącznie związana z narodowo-historycznym i wszechludzkim ja.

2327 listów z archiwum An-skiego ugrupowane w następujący sposób: 613 listów, które An-ski otrzymał od krewnych przyjaciół, znajomych i od ludzi z różnych miasteczek żydowskich odzwierciedla przedewszystkiem serdeczny stosunek An-skiego do ludzi i jego ciągłą łączność z żydowskimi masami.

350 listów o charakterze literackim, które An-ski otrzymał od różnych wydawnictw, redakcji i literatów żydowskich oświeca jego działalność na polu społeczno-literackim.

259 listów dotyczących społeczno-odczytów

znaleci znajdowały wśród maranów namiętny oddźwięk. Z maranów przyszła oryginalna pośtać mesyanistyczna Salomona Moleho, który powziął zamiar utworzenia armii i floty, celem odebrania Palestyny Turkom, a który za swe męstwo zapłacił śmiercią na stosie inkwizycyjnym. Żaden odłam Żydów nie czekał tak gorąco i namiętnie na Mesyasa, jak maranowie. Gdy Sabataj Cwi spadł ze swej wyżyny mesyanistycznej i Żydzi wszystkich krajów wyrzekli go się z głęboką rezygnacją, gminy marańskie jeszcze przez długie lata nie chcieli porzucić tej fantastycznej mrzonki mesyanistycznej.

Legenda heralowska nie jest rozwinięta przez apostazję Hansa Herzla. Zbogaciła się tylko i stała się smutniejszą o jeszcze jeden motyw, o czysto żydowski motyw rozpacz. Jest tylko bolesnem dla narodu żydowskiego, że świat obcy ujrzał nagle jego intymną gorzkość, ból jego serca, jego domowe cierpienie narodu — że „ujrzeli moją hańbę”, jak zawodzi tren jeremiaszowy.

NADEŚLANE.

za rubrykę tę redakcja nie odpowiada.

Dr. Henryk ROSENZWEIG

ordynuje w chorobach skórnych i wenerycznych
Kraków, ul. Zwierzyniecka 11, I. p.

Dr Józef Liebeskind

powrócił
Kraków, Starowiślna 6. Tel. 403.

Dentysta Dr. MIRTENBAUM

powrócił
i ordynuje od 9—12 i od 3—5 popoł.
Kraków, ul. Grodzka 6.

PIERWSZA MAŁOPOLSKA FABRYKA ZWIERCIADEŁ I SZLIPIERNIA SZKŁA

Sp. z ogr. odp.
poleca: Lustra i szyby szlifowane do mebli, lustra w ramach niklowanych i patentowe na deszczuikach, szyby i lustra w każdej wielkości na składzie. Zamówienia przyjmuje biuro fabryki
Kraków, Grodzka L. 60, I. p.
Telefon Nr. 4078, fabr. 4225.

Guziki wszelkiego rodzaju i gatunku

Sprzączki, haki do spodni itp.

po cenach konkurencyjnych poleca firma

wej działalności An-skiego, wykazują wpływ, jaki An-ski wywierał w pierwszym rzędzie na młodzież.

586 listów historyczno-etnograficznych.

Następuje 109 listów An-skiego do różnych osób. Najstarszy list An-skiego do Chaima Żyłowskiego, zapisany w pamiętniku z lat osiemdziesiątych, następnie szesnastostronnicowy list z Paryża (r. 1894) w sprawie swojego spotkania z Antokolskim i o wrażeniach, które wyniósł, z jego atelier. Po wielkiej przerwie następuje seryja listów, odkrywających przede wszystkim wiele elementów z jego zrozumienia i odczucia świata (urywek z listu do Żyłowskiego). Głęboki pesymizm bije z listów tego meża, który zdawał się być tak we solym i pełnym temperamentu życiowego. Często można w nich odczuć miękka, cicha tęsknotę, pewnego rodzaju ukojenie z pokutni czego biczowania się płynące.

Z materiału biograficznego ściąga na siebie uwagę urywek z rękopisu, przedstawiającego chwilę, którą w An-skim ukształtowała jego żydowski światopogląd i która charakteryzuje jego stosunek do literatury żydowskiej z epoki Haskali i jej wpływ na młode pokolenie. — „Młodzieniec urodzony i wychowany w gestwinie życia żydowskiego przeżył zupeł-

Od wtorku, dnia 23-go września 1924 roku.

MODELKA

Najnowszy dramat erotyczny z zakulis życia artysty arystokraty
wytwórni amerykańskiej METRO.

W głównej roli uroczą i genialną artystką CORINE GRIFFITH,
oraz najpopularniejszy dramaturg sławny Coway Tearle.

Akcja odbywa się w najpiękniejszej dzielnicy Nowego Jorku.

**Brylantowe pierścionki,
butony, kolie,
perły, zegarki oraz srebro stołowe**
1719 poleca w bogatym wyborze

Niniejszem zapraszam P. T. Klientów do oglądnięcia na sezon jesienny nowo nadeszłych materiałów angielskich. Pod kierownictwem najzdolniejszych, nowoprzyjętych fachowców, zakład mój jest w stanie konkurencyjnie pod względem wykonania i mąd po przystępnych cenach każdemu życzeniu zadość uczynić.

1744

I. Lipner, właściciel firmy

Pierwszorządny zakład krawiecki

I. LIPNER i Ska

Kraków, św. Marka 20.

PLASZCZE gumowe i impregnowane
wyłącznie zagraciczne 1105
damskie i męskie w bardzo wielkim wyborze.

A. BROSS. Kraków, Floryńska 44
Narożnik obok Bramy Floryńskiej,

Handlowiec

1120

żyd. stanu wolnego z działu kolonialnego
znajdzie posadę zaraz. Zgłoszenia pisemne
do Biura ogłoszeń Sienna 12 pod „Zaraz”.

LEON BRACIEJOWSKI

w Krakowie, ul. Grodzka L. 5-7

zawiadamia, że nadeszły jesiennie i zimowe
Wielki wybór! **Plaszcze i kostiumy** Ceny niskie!

Oglądanie
nie obowiązuje
do kupna

**DYWANY
PERSKIE**

Obsługa fachowa.
I. LEWKOWICZ I JURAŃSKI
Kraków, Grodzka 39

Podziękowanie.

WPan **M. Tilleman** specjalista i wynalazca
opant. bandaży Kraków, ul. Szlak L. 39.

Splaszę wyrazić WPanu moje serdeczne podziękowanie za sporządzenie mi bandaży Pańskiego systemu i za wprost cudowne wyleczenie mnie z przestarczałej przepukliny, do której używałem już przez 20 lat różnych pasków, a które nie tylko że w cierpieniu mi nie ulżyły, lecz wręcz przepuklinę powiększyły do niebywałych rozmiarów. Tem bardziej należy się WPanu głębokie uznanie, że przy mojej przewlekłej, astatele zdołał WPan przepuklinę, w tak krótkim czasie do tego stopnia opanować, że stan mój jest taki, jak gdybym nigdy przepukliny nie miał.

Jeszcze raz wyrażając WPanu moje najgłębsze podziękowanie, jakoteż wszystkim cierpiącym gorąco go polecając kreślę się

Kraków, 24 października 1924.

z głębokim szacunkiem

F. Landsberger antykwars
Tomasza 18.

R. Ohrenstein i H. Schein, Kraków, Bożego Ciała 12/I.

Tamże wielki transport guzików metalowych
modnych tanio do oddania.

1827

nie osobiwą ewolucję; żydowskie książki bu rziwie i potężnie oderwały mnie od starego żydostwa z jego tradycjami i zakorzeniły we mnie nienawiść i pogardę dla tych tradycji i pchnęły mnie ku językowi rosyjskiemu, by później po rosyjsku odczuć piękno i poezję starych, historycznych podstaw i tradycji”.

Pozostawiając jednak na uboczu różnorodny materiał biograficzny, zakończymy przegląd tego działu wzmianką o notatce autobiograficznej, pozbawionej początku i końca, w której An-ski pisze o swojej pracy w latach osiemdziesiątych ułjętego stulecia, o swoim blakaniu się po kopalniach węgla, o pracy tamtejszej, o tem, jak został z kopalni wygnany i wałęsał się wśród „bosiaków” w Jekaterynosławiu. Tutaj też zaznaczone są dzieła An-skiego, jego zetknięcie się ze światem literackim i ze znanym pisarzem Uspeńskim, w miana listów między nimi, życie zagraniczne An-skiego, jego wyjazd do Berna, jego szukanie drogi do świata żydowskiego, powrót do Rosji, referaty, praca socjalna itd. Notatka kończy się okresem wojennym.

Drugi dział składa się ze 184 rękopisów żydowskich i rosyjskich, które obejmują czas od początku lat osiemdziesiątych aż do ostatnich. Kilka manuskryptów zostało wy-

drukowanych. Manuskrypty poświęcone życiu robotników kopalnianych i niewydrukowane zamierzał wykorzystywać dla swoich opowiadań wspomniany Uspeński: o reszcie trudno nam raz powiedzieć, co już zostało wydrukowane, a co jeszcze nie.

Trzeci dział ma znaczenie historyczno-etnograficzne. Istnieją tutaj 32 rękopisy, różne dokumenty i 586 listów. Rękopisy 1—17 dają możliwość obserwowania pracy etnograficznej ekspedycji An-skiego, No 18—23 wskazują na pracę An-skiego przy organizowaniu muzeum etnograficznego. Szczególnie wartościowym jest nr. 21 — plan specjalnego almanachu dla muzyki chasydzkiej, synagogałnej i weselnej z jej klasycznymi przedstawicielami, z ich biografiami i fotografiami. Nr. 25—28 są usystematyzowaniem rezultatów pracy i zebranych dokumentów, polegających na usystematyzowaniu w tezy szeroko pomyślanej pracy naukowej, pt. „Żydzi w swoim swojskim życiu religijnem, Nr. 30—32, to listy od Lenina, sołna i Gottlebera, N. 33—34 to początek artystycznego opracowania materiałów chasydzkich.

Działalność An-skiego na polu żydowskiej etnografii (folkloru) rozpoczyna się około 1905 roku, kiedy uwaga jego zwróciła się na

WPISY

na wieczorne kursa kroju i szycia dla pań rozpoczęły się dnia 21-go września b. r.

W „Ognisku pracy” ul. Mikołajska 9, II. p. 1129 między godz. 1—3.

Mebel, dywany perskie

amirneńskie, fabryczne, firanki, kapy, serwety, narzuty na otomany, abażury, figury, koldry, materace, koce, wózki dziecięce, łóżka mośiężne emaliowane itp. towary poleca

Dom Meblowy M. PLESZOWSKI
Kraków, Mały Rynek 2. Tel. 4136.
Ceny konkurencyjne.

W żadnym leksykonie ani w słownikach

Niema objaśnienia co to jest „KANOLD” — lecz tylko w handlach cukierniczych można się dowiedzieć przez zażądanie bezpłatnej próby! Są to wysmienite karmelki śmietankowe.

Sprzedaż hurtowna przez reprezentację fabryki

Ignacy Spira, Kraków
1776 ul. Poselska L. 22.

Serdeczne życzenia Nowego Roku przesyłają Rodzinie, Przyjacielowi oraz Szan. Klienci
Katzengoldowie
Fabryka torebek damskich
Stradom 16.

Pocztówki i albumy z widokami miast

w wykonaniu światłodrukowym (Lichtdruck), chromo i trójbarwnym wykonują po cenach konkurencyjnych

Jedynie w Polsce Zakłady Światłodrukowe „Akropol”, Kraków, Lwowska 36.

Główne zastęps wo:

Salon Malarzy Polskich, Henryk Frisi, Kraków, Floryańska 37.
Na żądanie wysyłamy wzory z ofertą.

Żydów, którzy zostali zniszczeni podczas pierwszej rewolucji rosyjskiej (IV. dział). Wtedy to An-ski podchodził ku korzeniom twórczości ludowej, do jej źródeł. Wiele lat pracował on na tem polu, zbierał dokumenty; z większą jednak intensywnością, systematycznością i metodą przystąpił An-ski do pracy dopiero w roku 1911, gdy zorganizował ekspedycję etnograficzną, której poświęcił się duszą i ciałem. Tutaj zaczyna się ważny, twórczy okres w działalności An-skiego. Z listu Nr. 69 daje się wyczuć ten dreszcz, który przeszedł autora, gdy przystąpił do tej pracy. W urywku z listu Nr. 82 An-ski wyraża nadzieję, które pokłada w tej pracy: widzi on w niej źródło twórczości dla żydowskich pisarzy, poetów i artystów, którzy już nie będą zmuszeni odrywać się od korzeni swoich, błąkać się i szukać motywów dla swojej poezji, a dzieła ich nie będą musiały wędrować, — jak blade cienie — w obce kraje, ale będą mogły żyć własnymi formami i czerpać z własnych źródeł. W pracy tej widział An-ski także rekonstrukcję światopoglądu nowoczesnego Żyda.

Straszne wypadki wojny światowej oderwały An-skiego od bezpośredniej pracy historyczno-etnograficznej i przerzuciły go w regio-

Bożyszcze
Ameryki
i Europy.

Mae Murray

Zobaczmy
w dramacie
p. t.:
„Królowa Pawi”

THAMAR BUCHSTAB AWI—JONAH, (Jero zolima).

Problemy organizacyjne w dziedzinie pracy kobiet w Palestynie

Apel do kobiet żydowskich w Polsce.

Mimo ekonomicznie i liczebnie słabej warstwy kobiet z inteligencji twórczej w Palestynie, zauważyć można w ostatnich latach wielkie wzmocnienie podstaw działalności społecznej kobiet. Charakterystycznym, a zarazem niezmiernie zdrowym objawem zdolności organizacyjnych jest usamodzielnienie się kobiet palestyńskich przez stworzenie „Krajowej Organizacji kobiet w Erez Israel”, który to Związek wziął na siebie zadanie roztoczyć w kraju samym opiekę społeczno—pedagogiczną zarówno nad chładcą, jak też zupełnie zaniedbaną rodowitą Palestynką.

Inicjatywę dlatego i pierwszą pomoc materyalną dała amerykańska Organizacja kobiet syońsk. „Hadassah” głównie w osobie swej niestrudzonej, mimo 64 lat najbardziej celowo i ofiarnie pracującej przewodniczącej, Miss Henriette Szolol. M. Szolol wyszła ze słusznego zapatrywania, że praca dla Palestyny niezależnie od koniecznej jeszcze długo materyalnej i moralnej pomocy z krajów Golusu, musi uzyskać silne podstawy i przygotować na przyszłość organizację w samym kraju. Wzajemna komunikacja życzeń i projektów pomiędzy krajami Golusu a Palestyną da się skutecznie przeprowadzić tylko wtedy, gdy w samym kraju istnieje silna Organizacja, która, będąc w najbliższym kontakcie z ludnością i jej potrzebami, może stać się właściwym wnioskodawcą w dziedzinie pracy społecznej kobiet.

Organizacja krajowa kobiet w Erez Izrael powstała przed trzema laty i rozwijała bardzo skuteczną działalność w kilku najważniejszych punktach kraju. Rozpoczęła swą pracę pod hasłem pomocy dla „Karmiącej matki i dziecka” przez założenie Południowej stacji rozdzielczą mleka pasteryzowanego. Mając po całym kraju sieć szpitali i klinik, dała Hadassah” wszędzie oparcie tym stacyom rozdzielczym, dostarczała lekarzy, pielęgniarek i środków leczniczych, mleka i bielizny. Ponieważ w Palestynie przystęp do kultury, zależny jest

od znajomości języka hebrajskiego, okazało się, że pouczenie matek, co do ich obowiązków i nakazów higieny będzie dopiero wtedy możliwe, gdy wszystkie kobiety z ludu będą rozumiały po hebrajsku. Drugą instytucją stworzoną przez krajową Organizację były przeto „Kursy języka hebrajskiego” dla kobiet i dziewcząt ze sfer najuboższych, przeważnie imigrantek, które z braku wykształcenia szkolnego mówią między sobą przeważnie po arabsku, hiszpańsku lub po żydowsku. Kursy te są stale przepełnione uczennicami, które często przychodzą do nauki po ciężkim dniu pracy w palni lub restauracji.

Znaczną w kraju ilość dzieci osieroconych przez swe matki już we wieku niemowlęcym spowodowała Organizację do założenia Przytułku dla niemowląt, gdzie także młode dziewczęta kształcić się będą pod nadzorem fachowych pielęgniarek w opiece nad niemowlętami.

Wzorowa szkoła pielęgniarska Hadassah wydaje od trzech lat corocznie około 20 znakomicie wyszkolonych sił, które umożliwiają prowadzenie szpitali i ambulatoriów lotnych na stopie wysoko kulturalnej. Bez tych świetnych sił pomocniczych, trudno sobie wyobrazić pracę społeczną w kraju.

Ostatnie lata imigracji, ze swym znaczącym przyływem młodzieży żeńskiej z Golusu, wykazały jasno nowe, najważniejsze chwilowo zadania wychowawcze w kraju.

Niema rolnika i rolnictwa bez kobiety, iako siły pomocniczej w domu, stajni i ogrodzie. Brak tradycji pod tym względem zastąpić musi u nas fachowe przygotowanie dziewcząt do pracy wiejskiej i gospodarskiej. Wymagania życia stworzyły dorywcze, praktyczne formy przygotowania, kraj cały zamienił się niejako w praktyczną szkołę pracy. Jednakże jasnym jest, że musiało to pociągnąć za sobą marnowanie sił i materyałów, często także zniechęcenie i zwątpienie. Trzeba nam się uczyć z doświadczeń lat ostatnich. „Światowa Organizacja kobiet syońskich” z główną swą siedzibą w Londy-

ny wypadków wojennych. W jednym z listów pisanych w sierpniu 1914 roku czytamy: „...Równocześnie z olbrzymim zadaniem niesienia pomocy Żydom, przez wojnę zniszczonym, występuje inne...”

Niemniej specjalne zadanie o charakterze politycznym: „Stać na straży, by wojna Żydom większych jeszcze nieszczęść nie przyniosła...”

Lecz wyciągając wszystkie siły i pracując w tym kierunku An-ski nie przestał — wśród nieszczęść i jęków — zbierania kawałków i ułamków żydowskich skarbów kulturalnych.

An-ski zebrał olbrzymie materyały, których numeracja musiała osiągnąć liczbę 1371. Część dokumentów opracował w swojej książce pt. „Zburzenie Galicji”, która ukazała się dopiero w 1922—1923 roku. Jak można wywnioskować z korespondencji wydawnictwa Sztetla, An-ski oddał już w 1917 roku część swoich manuskryptów do druku, część zaś zużytkował do innych rzeczy 502 dokumenty pozostały nieopracowane. Zawierają one opisy wypadków, kopie oficjalnych papierów, cyrkularze w sprawie żydowskiej, kopie odczwigniania, różne „tajne” doniesienia o Żydach, protokołów sądowych, denuncjacji, aktów oskarżeniowych itd.

Wśród tych 502 dokumentów, odkrywających przed nami grozę tego, co Żydzi podczas wojny przeżyli są też takie, które opowiadają nam, że uczucia An-skiego w tym czasie nie zostały przytępione nawet dla zwykłych, indywidualnych cierpień, których dokumenty ostrożnie i ze wzruszającą delikatnością zbierał.

Dział piąty odnosi się do czasu od rewolucji lutowej 1917 aż do wyjazdu An-skiego z Petersburga. Tutaj należy 16 manuskryptów, dwa zeszyty pamiętników, dużo notatek, tezy do wykładu na zjazd żydowski itd. Specjalnie interesujący jest manuskrypt pt. „Rewolucja rewolucji”; charakteryzujący nastrój i stosunek An-skiego do rewolucji rosyjskiej.

Wspomniany materyał nie wyczerpuje jeszcze literackiej spuścizny po An-skim.

Kiedy artykuł cytowany znajdował się już w druku znaleziono jeszcze dużo rękopisów i materyałów pozostałych po An-skim.

Jak wiadomo An-ski opuścił Rosję jesienią roku 1918. Ostatnie lata swoje spędził we Warszawie i we Wilnie. 8 listopada 1920 roku zmarł we Warszawie. Ciekawym jest, gdzie znajduje się spuścizna literacka po nim, pochodząca z ostatnich dwóch lat jego żywota? (Z „Literarische Blätter” spolszczył id).

nie reaktywuje obecnie w Nahalal „Szkołę rolniczą dla dziewcząt, która przed wojną istniała we formie farmy, pod tem samem kierownictwem Dr. Chany Maisel-Schochat. W Tel-Awiw założyła wspomniana organizacja swój „Hotel” rodzaj gospody dla imigrantów, gdzie dziewczęta uczą się wszystkich zajęć wchodzących w zakres gospodarstwa domowego. W Haifie otworzyła Szkoła realna kursa gospodarstwa dla swych uczennic, równolegle z kursami rzemiosł dla męskich uczniów Szkoły. Jedynie w stolicy kraju, w Jerozolimie, która z natury rzeczy wyznaczona jest na centrum społeczno-wychowawczych zakładów, dokąd z wszystkich stron stale napływają ludzie, szukający pracy — nie ma dotychczas żadnego zakładu przygotowawczego do nauki gospodarstwa domowego, miejskiego typu.

„Krajowa Organizacja kobiet”; badając stosunki panujące wśród ludności krajowej przyszła do przekonania, że koniecznem jest założenie „Wzorowej Szkoły gospodarstwa domowego” w Jerozolimie, szkoły, któraby dawała wykształcenie we wszystkich pracach domowych, zarówno dziewczynie żydowskiej, urodzonej w kraju, jak też dla chalucoth. Zakład ten wzorując się na instytutach światowej sławy, jak „Lette—Hans” w Berlinie lub Frauenerwerbverein” we Wiedniu, dążyć ma do stopniowego opanowania wszystkich sfer pracy zawodowej kobiet.

Rozpocząć pracę należy w Palestynie od nauki gospodarstwa domowego, gdyż zapotrzebowanie zawodów intelektualnych, jest u nas w kraju stosownie do jego słabego jeszcze ekonomicznego rozwoju bardzo małe, zapotrzebowanie natomiast sił pomocniczych w gospodarstwie prywatnem i zbiorowem nadzwyczaj wielkie.

Szkoła ta musi przez wykształcenie instruktoerek wędrownych wpływać stale na ulepszenia we wszystkich gałęziach gospodarstwa w Palestynie, które dotychczas wykazują wielkie braki. Wiadomo ogólnie, że dziewczęta z Polski i Ukrainy, całe i pół-in-teligentki nie okazują zbyt wiele umiejętności i zrozumienia dla doniosłości swego zadania w kraju. Przy Zakładzie tym istnieć będzie Poradnia dla wyboru zawodu, która to instytucja ma na Zachodzie tak doniosłe znaczenie społeczne przez skierowanie właściwych sił na właściwe miejsce pracy.

W związku z „Poradnią dla wyboru zawodu” musi być przy Szkole gospodarstwa tak że „Biuro pośrednictwa pracy”, które mając dany materiał statystyczny do dyspozycji może z czasem opanować cały rynek pracy kobiet. Z wiosną bieżącego roku otworzyła krajowa Organizacja kobiet podobne Biuro pośrednictwa pracy w Jerozolimie, któremu jednak przepowiedziałam rychły za stój, co też wkrótce nastąpiło, Biuro pracy bez Szkoły gospodarstwa jest pustą nazwą bez treści w naszych warunkach palestyńskich. Czynem społecznym jest dostarczenie krajowi dzielnych fachowo wykształconych robotnic, — równie ważnym obowiązkiem jest dostarczenie młodzieży żeńskiej wiadomości potrzebnych do umiejętnej pracy, z której uczciwie wyżyć potrafią. Wszystkie inne środki, poza zakładami wzorowymi są tylko paliatywami, które nigdy samej choroby nie leczą.

„Krajowa Organizacja kobiet w Erez Izrael” zwraca się do Żydów w Polsce z propozycją, aby przyjęli na siebie obowiązek założenia i utrzymania tej Szkoły.

Ameryka dała swą Hadasę Palestynie, celowo i mądrze obmyślane dzieło wydało wspaniałe owoce. Polska, która dotychczas żadnym konkretnym czynem nie pomogła Erez pochwalić się nie może, a teraz sposobność okazać, czy jest zdolna do konstruktivnej pomocy.

Psychologia uczuć uczy, że kocha się w rodzinie najbardziej dziecko warte, którego wychowanie i utrzymanie przy życiu najwięcej kosztowało trudu. Ojczyzna nasza podobna dziś jeszcze do tego wartej dziecka, które jednak kochają ci, co najbardziej dla niego się trują. Pragniemy złączyć kobiety żydowskie w Polsce z realnym czynem w

Palestynie w przekonaniu, że w miarę sił i pracy poświęconej Palestynie wzrośnie tak że ich zainteresowanie i chęć przynoszenia ofiar dla rozpoczętego dzieła.

W najbliższym czasie ma być stworzony w Polsce „Związek kobiet żydowskich dla pracy kulturalnej w Palestynie”. Najwybitniejsze nasze pracownice społeczne w Polsce przyrzekły swe żywe czynne poparcie,

Zyczenia Noworoczne

Firma Henryk Friedberg, zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku.

Wszystkim Znajomym zasyłamy tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Henrykowie Friedbergowie.

Wszystkim Znajomym i Krotnym zasyłamy tą drogą serdeczne życzenia

Henrykowie Goldbergowie.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Infeldowie i Stendigowie.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Henryk Leidner i Ska

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Wurm i Herzog.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Adolf Sattler i Ska.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Józef Beigel.

Firma Abraham i Jakób Wachsmann zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku.

Wszystkim Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Abrahamowie i Jakóbowie Wachsmannowie.

Firma „Spiho” zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku

Firma Fuchs i Kaufman, zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Jakóbowie Grossowie

Firma Samuel Spira zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku.

Wszystkim Znajomym, zasyłamy tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku.

Samuelowie Spirowie.

Firma Erteschik zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku.

Wszystkim Znajomym zasyłamy tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku.

M. Erteschikowie.

Firma Jadwiga Cypes zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku.

Firma Monderer i Ehrlich zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku.

Firma Breit i Nowomiast zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Leonowie Brüllowie.

Wszystkim Krotnym i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Leona Kalmusa Synowie.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Firma Józef i Salo Emmer.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Szymon Ohrenstein jun.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

I. Grossowie.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Nachhauser i Mond.

aby związek ten stał się rzeczywiście pomocą łączącą pracę społeczną kobiet w Palestynie z pracą pomocniczą w Polsce.

„Wzorowa Szkoła gospodarstwa w Jerozolimie” ma być pierwszą instytucją przez Związek ten stworzoną i stale dotowaną. Żydówki w Polsce powinny udowodnić czynem, że nie brak ich tam, gdzie się buduje zdrowe fundamenty żydowskiego Bytu.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia

Ullmann i Goldberger P. U. G.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Freiwald i Leinkram.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

I. Halpernowie.

Firma Teich i Ska zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia Nowego Roku

Firma M. Margulies zasyła wszystkim Odbiorcom serdeczne życzenia

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Reismannowie.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Westreichowie.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Lazarowie Freiwaldowie.

Wszystkim Krotnym i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

J. Feigenbaumowie.

Firma Szymon Silberstein zasyła wszystkim Znajomym oraz Szan. Odbiorcom serdeczne życzenia z okazji Nowego Roku.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Firma Dawid Rettig.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia

Salomon Haber.

Inż. Ł. Tennenbaumowie gratulują wszystkim Krotnym i przyjaciółom, przesyłając zarazem życzenia.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Zygmuntowie Heilpernowie, Zakład tapicerski, Bernarda Hammera, zasyła swej Klienteli serdeczne życzenia Nowego Roku.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłamy tą drogą życzenia wszelkiej pomyślności do Nowego Roku

Adolf Spinner

Wszystkim Krotnym oraz Szan. Klientom i Znajomym, zasyłamy tą drogą życzenia wszelkiej pomyślności do Nowego Roku.

L. Weindling.

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku.

Leonowie Huttererowie, Wszystkim swoim przyjaciołom, krotnym i znajomym przesyła najserdeczniejsze życzenia

לשנה טובה כבודת לשנה טובה מברכים את כל קרוביה ומידעיהם באשר הם שם

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Zygmuntowie Heilpernowie, Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Wszystkim Krotnym, Klientom i Znajomym zasyłają tą drogą serdeczne życzenia Nowego Roku

Naszym PT. Krotnym i Interesentom życzymy z okazji Nowego Roku Skład obuwiarski Reis i B. Grandapfel Kraków, Gertrudy 28.

Otwarcie sezonu 1924/25.

Otwarcie sezonu 1924/25.

Od wtorku dnia 30-go września 1924 wyświetla kinoteatr „WARSZAWA” (Stradom 15)

prześliczny dramat
wielkomijski p. t.:

Gdy kobieta duszę oddała

z uroczą i lubianą artystką

w głównej roli

Lucy Doraine

w głównej roli

Rzecz rozgrywa się częściowo w precudnej okolicy na Lido, częściowo zaś w stołecznych miastach.

Ponadto międzypaństwowy mecz footballowy Jugosławia-Polska w Krakowie.

Orkiestra złożona z 12 pierwszorzędnych sił.

Początek seansów o godz. 5, 6-20, 7-45, 9-10.

Obraz własnością biura „Kolos”, Kraków, Stradom 15.

KRONIKA.

Kraków, 28 września

P. T. Czytelnikom „Nowego Dziennika”, jakoteż współpracownikom, przyjaciółom i sympatykom naszego pisma, składa z okazji Nowego Roku serdeczne życzenia.

Redakcja i Wydawnictwo „Nowego Dziennika”

NASTĘPNY NUMER „NOWEGO DZIENNIKA” z powodu uroczystego święta Bożego Narodzenia wyjdzie we środę rano o zwykłej porze.

Najważniejsze problemy rękodzielnika żyd.

W ostatniej przerwie ukazał się nowy numer „Rękodziela i Przemysłu”, organu krakowskiego Stowarzyszenia żydowskich rękodzielników. W tym ważnym artykule znajdujemy apel p. M. Flakiera do Stowarzyszenia silnej światowej organizacji rękodzielnika żydowskiego, któryby doprowadzała wysiłki całego stanu rzemieślniczego, zmierzające do poprawy bytu ogółu żydów.

W tym ten rzeczowy artykuł, który po raz pierwszy może stara się dobrze zrozumiany przez zawodowy rękodzielnik żydowski, z najważniejszymi problemami żydostwa. Należy się spodziewać, że to jest racjonalne stanowisko rękodzielnika żydowskiego jako integralnej części społeczeństwa żydowskiego zyska coraz bardziej na renomie wśród szerokiej warstwy rękodzielników żydowskich.

PIERWSZA GRUPA UCZNI DO PALESTYNY. Natychmiast po ogłoszeniu wiadomości o powstaniu specjalnego wydziału przy Stow. „Tarbut” dla wysyłania uczniów do szkół palestyńskich, zgłosiło się kilkaset rodziców, którzy chcieli wysłać swe dzieci do szkół palestyńskich. — W obecności dr Birama, dyrektora realnej w Hajfie, złożyło podania o przyjęcie ich dzieci do tej szkoły około 100 rodziców, lecz z powodu braku miejsca w internacie, można było przyjąć do szkoły realnej tylko 22 uczniów. Pierwsza ta grupa wyjedzie do Palestyny zaraz po Sukkoth. Uczniowie, którzy nie zostali przyjęci, będą mogli wyjechać z drugą grupą po Pessach. Wydział Palestyny Stow. „Tarbut” czyni wszystkie przygotowania związane z wyjazdem pierwszej grupy. Czynione są starania, aby podróż dzieci była jak najwygodniejsza.

ZAPISY DO TECHNIKUM W HAIFIE. Z początkiem bieżącego roku szkolnego otwiera się Technikum w Haifie. Uczniowie z Polski, którzy chcą wstąpić do Technikum, mogą się zwracać do Wydziału Palestyńskiego przy Stow. „Tarbut”, (Warszawa, Graniczna 10) w godz. od 1—3 pop., albo do „Tarbutu” w Krakowie, Stradom 15.

Główna wygrana 250 tysięcy złotych = prawie 50.000 dolarów

Co drugi los wygrywa.

Ciągnięcie I. klasy 10. Polskiej Państwowej Loteryi Klasowej 16 i 17 października 1924. Ceny losów: Cały 24 złotych, Pół 12 złotych, Cwierz 6 złotych.

Losy są do nabycia u

Braci Safier, Kraków, Pl. Dominikański 1.

1786

Zamówienia listowne załatwia się odwrotną pocztą.

Produkcyja krakowskiej fabryki tytoniu.

Z krakowskiej dyrekcji państwowej fabryki tytoniu dowiadujemy się następujących cyfr statystycznych, dotyczących produkcyi i konsumpcyi wyrobów tytoniowych. Fabryka krakowska przetwarza miesięcznie około 150 tysięcy kg surowca, co przynosi dochód brutto w wysokości około 6 milionów złotych.

Największy zbył wykazuje tytoń paczkowy, którego sprzedaje się miesięcznie w samym Krakowie półtora miliona paczek, zaś w całym województwie 6 milionów. Tytoń kartonowy wychodzi miesięcznie w Krakowie 2500 kg, w okręgu województwa 12 tysięcy kg. Papierosów sprzedaje się w Krakowie 19 milionów, w całym województwie zaś 40 milionów

sztuk miesięcznie. Cygar rozchodzi się miesięcznie 300.000 sztuk, zaś tytoniu fajkowego 100.000 paczek po 25 gr. Z zestawienia wynika, że wyroby tytoniowe mają największy zbył w Krakowie, a dochód z samego miasta daje skarbowi państwa około 2 miliony złotych miesięcznie.

Wobec tego, że obecnie produkcyja stale się zwiększa, dyrekcya zaprowadziła dwie zmiany w pracy, z których pierwsza pracuje od godz. 7 rano do 3-ciej popołudniu, zaś druga od 4 do 8 wieczór. Dyrekcya nosi się z zamiarem rozszerzenia czasu pracy drugiej zmiany i równoczesnego powiększenia liczby robotników.

Podatek lokatorski wodociagowy za IV-ty kwartał br.

Magistrat m. Krakowa przypomina, że od dnia 1 do 14 października przypada do zapłaty III. rata kwartalna podatku wodociagowego oraz IV. rata podatku od lokali na rok 1924. Właściciele nieruchomości winni raty powyższych podatków pobrać od lokatorów według nakazów płatniczych poprzednio im doręczonych (podatek wodociagowy w wysokości 7-krotnej wymiaru za I. kwartał) i w terminach płatności wnieść do głównej kasy miejskiej, a to pod rygorem płaćenia odsetek zwłoki w wysokości 4 proc. miesięcznie, ewentualnie zgłosić magistratowi lokatorów odmawiających zapłaty,

celem zarządzenia egzekucyjnego ściągnięcia. Pobrać będzie główna kasa miejska dla dzielnic 1—13 na I piętrze, dla dzielnic 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 i 20 w lokalu na parterze, a dla dzielnic 9, 21 i 22 kasą utworzoną w lokalu komisaryatu obwodowego w dzielnicy Podgorze.

Równocześnie zawiadamia się, że dla poboru państwowego podatku od nieruchomości za rok 1924 utworzono osobne kasy w wydziale 2 magistratu plac WW, Świętych I. 6, II. p.

— POCZĄTEK ROKU SZKOLNEGO na Uniwersytecie Jagiellońskimznaczony został na dzień 4 października br. W dniu tym odbędzie się uroczysta inauguracyja roku akademickiego w auli Wszechnicy. Wykłady rozpoczyna się w poniedziałek 6 bm.

— PARCELKI W DĘBNIKACH. Dnia 4-go października tj. w nadchodzącą sobotę kończy się bezwarunkowo rozdawnictwo parcellek pod uprawę jarzyn w Dz. XI „Dębni”. Kto z dotychczasowych dzierżawców nie zgłosi się w tym terminie w Magistracie (Wydz. Ia ofic. II p. Nr drzwi 34) celem odnowienia kontraktu dzierżawy, straci bezwzględnie prawo do dalszego użytkowania parcelki, która zostanie przydzielona nowo zgłaszającym się.

— ZAMKNIĘCIE POLOWANIA NA ZAJĄCE I KUROPATWY NA OBSZARZE M. KRAKOWA. Wobec reskryptu województwa kra-

kowskiego, zamykającego polowania w powiecie krakowskim na zające do 31 stycznia 1925 roku i na kuropatwy do 31 stycznia 1926 r. magistrat zamyka również polowania na powyższą zwierzynę na obszarze miasta Krakowa na czas powyższy, przyczem przypomina, że w wypadkach przekroczeń przepisów ustawy łowieckiej, których dopuszcza się uprawniony do polowania, względnie handlarz i właściciel restauracyi, zostanie zwierzyna skonfiskowana, niezależnie od pociągnięcia winnych do surowej odpowiedzialności karnej.

— STATYSTYKA ARESZTOWAŃ I DONIEŚIEŃ POLICYJNYCH w sierpniu przeprowadzona na terenie okręgu krakowskiego województwa: Obławy policyjne w miesiącu sierpniu br. dały następujące wyniki: aresztowano ogółem 30 osób, z tego 15 za zbrodnie kradzieży, 4 dezertorów, 2 za zbrodnie oszustwa, 7 podejrzanych o zbrodnie morderstwa rabunkowego, 2 za zbrodnie ciężkie

szkodzenia ciała.

Doniesiono ogółem 326 osób z tego 16 za przekroczenie kradzieży różnego rodzaju, 58 za opilstwo i awantury nočne, 17 za uprawianie prostytucji i waleśanie się w celu nierządu, 23 za włóczęgostwo, 3 za złośliwe uszkodzenie cudzej własności, 7 za przekroczenie przeciw bezpieczeństwu życia, 5 za lekkie uszkodzenie ciała, 6 za nieprawne posiadanie broni, 6 za sprzedaż alkoholu w czasie zakazanym, 30 za przekroczenie ustawy prze mysłowej, 8 za przekroczenie przepisów meldunkowych, 83 za różne przekr. administracyjne i t.d.

Doprowadzono ogółem 76 osób celem sprawdzenia tożsamości osoby, z których 28 doniesiono kompetentnym władzom różnego rodzaju przekroczenia i występki, a resztę z braku dowodów karnych zwolniono.

Zakwestyjonowano 11 karabinów wojskowych, 7 luków z karabinów wojskowych, 4 bagnety z pochwą, 8 strzelb dubeltówek, 3 floberty, 1 browning 6-rewolwerów, 2 pistolety, 81 naboń różnego kalibru i rodzaju, 1 czapka, 2 płaszcze, 3 pary spodni, 4 bluzki, 2 chlebaki, 1 plecak, 1 pas górny, 13 manierek, 1 namiot, 50 dkg prochu strzelniczego, 2 beksary, 3 m. pasa transmisyjnego i różne rzeczy pochodzące z kradzieży na kolejach państwowych.

— PRZESTĘPCZOŚĆ W SIERPNIU. Komenda okręgowa policji państwowej ogłasza statystykę przestępczości w swym okręgu za miesiąc sierpień 1924. Jak z tej statystyki wynika notowano w sierpniu m. in. 4 wypadki szpiegostwa, 14 morderstw zwyczajnych, 16 podpaleń, 179 przestępstw przeciw moralności, 416 wypadków uszkodzeń cielesnych, 12 spędzenia płodu, 2753 kradzieży, 2652 przestępstw handlowo-administracyjnych i 1200 sanitarno-obyczajowych.

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

WANDA: „Modelka”.
UCIECHA: „Tajemnice Paryżu”.
REDUTA: „Od mężczyzny do mężczyzny”.
WARSZAWA: „Trilby”.
SZTUKA: „Tragedya lorda apasza i jego kochanki”.

Z TEATRÓW KRAKOWSKICH.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO, Dziś, jutro i pojutrze sztuka T. Rittnera „Wrogowie bogaczy” poruszająca pod formą fantastyczną tyle aktualnych problemów. Dziś popołudniu „Zaczarowane koło” po raz 18-ty, które po tem przedstawieniu na dłuższy czas zjeździe z repertuaru. Zespół artystyczny podzielony na dwie części odbywa równocześnie próby z krotkimi Jastrzębca Zalewskiego „Redakcja” oraz z „Legionu” Wyspiańskiego.

— Z BAGATELI. „Dwaj mężowie pani Marty” dla szerokiego ogółu publiczności będzie dostępną raz tylko jeszcze a to dzisiaj o godz. 8 wieczorem, ponieważ poniedziałkowe przedstawienie tej sukcesowej sztuki zostało zakupione przez organizację „Zespolu”.

„Dwaj mężowie pani Marty” ustępują miejsca pełnej wdzięku sztuce Garaia „Ostatnia miłość Jolanty”, w której zaprezentują się publiczności krakowskiej poraz pierwszy p. Henryk Barwiński, jako reżyser i odwórcą jednej z głównych ról, p. Leonia Barwińska w kreacji tytułowej oraz p. Szyndler. Premierę tej interesującej nowości naznaczono na wtorek 30 bm. Dzisiaj popołudniu ukaże się poraz ostatni „Kwiat pomarańczowy” po cenach niższych.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Niedziela pop. o 3-ej: „Zaczarowane koło”, wiecz. o 7-ej „Wrogowie Bogaczy”.
Poniedziałek: „Wrogowie bogaczy”.
Wtorek: „Wrogowie bogaczy”.

BAGATELA

Niedziela pop.: „Kwiat pomarańczowy” wiecz. „Dwaj mężowie pani Marty”.
Poniedziałek: „Dwaj mężowie pani Marty”.
Wtorek: „Ostatnia miłość Jolanty” (premiera).

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI”

Niedziela: „Złoty kaftan”.
Poniedziałek: „Złoty kaftan”.
Wtorek: „Złoty kaftan”.

TUTKI do PAPIEROSÓW
EL-GAMEL

oryginalne, pierwszorzędny gatunek wyrabia i dostarcza do wszystkich sklepów tytoniowych

Sp. Akc. „Herbewo” w Krakowie.

Z OPERETKI.

— „ZŁOTY KAFTAN” Lehara o tyle stoi wyżej od „Tam gdzie skowronek śpiewa”, że ma przynajmniej kilka fertycznych walców, które mogą dać się słyszeć w samym nawet Praterze i znakomicie animują do tego wracającego znów w metodzie tańca; ponadto przymila się ta operetka rzewną i pociągającą do Wiednia na chińskiej obczyźnie, przez co libretto otrzymuje niejako ideową podstawę i tendencję. Poza tem niema w treści żadnych momentów, z którychby można „Złotemu kaftanowi” przepowiedzieć dłuższy żywot, chińszczyzna bowiem nie jest znów czemś tak sensacyjnym, by zastąpiła dowcip, a zresztą została już raz w operetce dużo lepiej wyzyskana (Gejsza) tak, że Lehar winien sięgnąć po laury tylko w granicach „Lasu wiedeńskiego” i „Modrego Dunaju”. Nie-sympatyczny egzotyzm męskich warkoczów uprzyjemniła jedynie doskonała p. Kramerówna, łącząca naturalny wdzięk ruchów i wyrazu z zaletami dobrego głosu i milej muzykalności; gorące oklaski były też zupełnie zasłużone. Pp. Czernikówna, Piliński i Cybulski mimo większych ról nie mieli odpowiedniej ich temperamentowi sposobności do swawoli, a jedynie p. Rewsik mógł nieco pokazać komiczną charakterystykę: p. Wesołowskiemu przypadł w udziale „Złoty kaftan” nieszczytnego skojarzenia dalekiego wschodu ze wiedeńską miłością.

Dr H. A.

Najstarsza Krakowska Fabryka
WĘDLIN KOSZERNYCH

Józefa Gartenberga

(zięć Abrahama Gronera)

Kraków, Krakowska 29. Tel. 3066

wyrabia przedwojennej jakości:
salami, kielbaski wiedeńskie, mięsa wędzone
Wysyłkę na prowincję skutecznie się
odwrotnie za pobraniem pocztą lub koleją

Zawiadamiam P. T. Gości, iż po powrocie wydaję obiady tak w dniach powszednich jak we święta i proszę o odwiedziny.

Z poważaniem

1793

Schiffmann, Kraków
ul. Grodzka L. 71.

Zawiadomienie.

Objąłem zastępstwo firmy C. F. Schröder Hann Münden i dostarczam też odwrotną pocztą papieru szklanego, szmirglowego i na płótnie z mojego składu, gdzie też nabyć można wszelkie artykuły malarsko-pokostniczo-garbarskie i różne chemikalia po bardzo przystępnych cenach

Z poważaniem

Mistrz w farby i lakierów

O. Weinfeld, Kraków, Miodowa 8-14. Tel. 4127.

Wychowawczyni

potrzebna do dwóch panienek do Andrychowa.
Zgłosz. u Dra Süsskinda, Grodzka 58
1119 między 2—3 popoł.

PLUSZE

aksamity, jedwabie oraz materiały wełniane w wielkim wyborze
1749 poleca
L. Gleitman, Kraków, Grodzka 60

Najelegantsze obuwie zagraniczne
1794 nabyć można taniej niż wszędzie tylko w dziale obuwia
Bracia Rolniccy S. A., Kraków, Sienn 2
Róg Rynku Głównego

Wiadra blaszane

1125 na marmoladę
1 kg. - 2 1/2 kg. - 5 kg. - 12 1/2 kg. - dostarcza
Inż. Spółka „ISPAN”, Kraków, ul. św. Anny L. 4.

Kto

mi prześle 50 dokładnych adresów (imię, nazwisko, zajęcie, miejscowość i ostatnia poczta) kupców, urzędników, rolników i prywatnych zostanie odpowiednio wynagrodzony ewentualnie uzyskać może zastępstwo na tamtejszą okolicę. 1755

A. MAIBRUCH, Kraków, ul. Miodowa 14.

Fortepiany i pianina

1635
Rok zał. 1880 Raba Nast. Tel. 465
Kraków, ul. św. Anny L. 3
można nabyć najkorzystniej i na raty

WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ
Eau de Cologne

8.4777

DOM HANDLOWY
W. LICHTENSTEIN

Hurtowny skład artykułów galant. gumowych kosmetycz. opatrunków, galanteria apteczna

KRAKÓW, KARMELICKA 10

Towary szczerotkarskie wszelkiego rodzaju, towary galanter. oraz struny do wszystkich instrumentów muzycznych poleca po przystępnych cenach S. Feiner i B. Baron, Kraków, Wolnica 2. 1720

Na sezon zimowy nadszedł wielki transport trykotażu krajowych, jakoteż i zagranicznych Prof. Dra JEAGERA 1781

Breit i Nowomiast Kraków, Stradom 23.
Tel. 2222 -- Rok zał. 1995

PRZYBORY do krawieczyny

PRZYBORY do krawieczyny

Kalosze Sniegowce

Obuwie do gimn., płaszcze gumowe, artykuły sport. do zabawy poleca po cenach fabrycznych. — Sprzedaż tylko hurtowa

„SPIHO”

1799

Polsko-Austryacki fabryczny skład gumowy Sp. z ogr. odp. Kraków, ul. Mikołajska L. 9. — Telefon 4316.

Najnowsze modele paryskie i wiedeńskie oraz największy wybór kapeluszy filcowych

u firmy **Jadwigi Cypes, Kraków, Połajska 20**

Aksamity, Welwety, Velur Chiffony jakoteż wszelkie przybory modniarskie
Ceny najtańsze. 1792 Ceny najtańsze.

Ważne dla krawców!

Nadszedł wielki transport 1793
zagran. przyborów krawieckich

Elsner, Kraków, Senacka 8.

KNORR'S Maccaroni.

PIEPRZ i cynamon w karton.
z marką ochronną „Murzyn”
oraz wszelkie
towary kolonialne
i chemikalia
u firmy:

A. NATTEL
Kraków, Dietla 50
Telefony: 1445 i 4128

1791

OGÓRKI ZNAIMSKIE

MAKARON

i wszelkie wyroby Knorra
CIASTKA KOESTLINA
NESTLE mączka — MLEKO kondensowane
Kminek holenderski

KNORR'S Hafermehl Hafergrütze, Haferflocken.

Oryginalne Remscheidowskie

25 procent niżej cen fabrycznych
sprzedaje hurtownia towarów żelaznych
1809 oraz wszelkich narzędzi rzemieśln.

S. NATTEL, Kraków, Agnieszki 10. Tel. 4252.

ZAKŁAD 1880 **W. Brummer**
KRAWIECKI
Kraków, ul. Grodzka 38. Tel. 84.

ma zaszczyt zawiadomić, że zaangażował
pierwszorzędnego przykrawacza, b. współ-
pracownika największych firm zagranicznych.
Magazyn bogato zaopatrzony na sezon jesienny
i zimowy we wyborowe materiały angielskie.

Zędujcie wszędzie
polecane przez P. T. Lekarzy

Sucharki „Dea”

karlsbadzkie, Superior dla dzieci pierwszorzędnej jakości.
Wszędzie do nabycia.

Praktykanta handlowego

1807 poszukuje
firma Izak Zucker, ul. Dietlowska 44

u firmy 1753

COHN & LIEBESKIND
Kraków, ul. Gertrudy 26 (Hotel Royal)

„Derby” taśmy do maszyn do pisania
„Derby” kalka maszynowa 1778
„Derby” kalka ołówkowa. Jakościowo niezrównane!

Generalne zastępstwo i składy komisowe na Polskę:
Fabryczny skład papieru

KILBERT i EISENSTEIN
w Krakowie, ul. św. Marka L. 23.

ZARZĄD DOMÓW w Berlinie

kupno i sprzedaż parcel
obejmie na najdogodniejszych warunkach
Baugenossenschaft für Haus- und Grundbesitzer, G. m. b. H.
Berlin, S. O. 16, Schmidstr. 8
członek Związku zagr. właścicieli domów

DYWANY I CHODNIKI PLUSZOWE

Firenki i kapy na łóżka wszelkiego rodzaju

A. NUSSBAUM

Kraków, ul. Dietlowska 45. — Telefon 1358.

SPÓŁKA TRANSPORTOWA „CRACOVIA“

SP. Z OGR. POR.

DOM SPEDYCYJNO-KOMISOWY

KRAKÓW, UL. GRODZKA L. 60. — TELEFON Nr. 4078.

Wysyłka towarów w kraju i zagranicę. — Przesyłki zbiorowe ze wszystkich większych miast. — Magazynewanie i finansowanie towarów. — Oclenie towarów.

Adres dla Wiednia:

Spółka Transportowa „Cracovia“ Grünberg & Co.

1749 Wiedeń, Praterstrasse 13. — Telefon Nr. 40411.

Niezrównanej jakości

Korff'a Kakao

w oryginalnem opakowaniu.
Wszędzie do nabycia.

Główny zastępca:

M. Sokoler, Kraków, Meiselsa 6

Magazyn HELENY LÖFFELHOLZ

Kraków, ul. Grodzka 26

poleca:

Kostiumy i płaszcze, Suknie wełniane i wieczorowe w wielkim wyborze po cenach bardzo przystępnych, wykonuje również takowe w najkrótszym czasie z materiałów własnych lub dostarczonych.

25% taniej, niż wszędzie 25%

Ubrania męskie i dziecięce oraz wielki wybór raglanów jesiennych i palt zimowych.

Na dogodnych warunkach poleca firma:

E. Wohlmuth i H. Rubin
Kraków, Grodzka 61
Naprzeciw kościoła Ewangelickiego.

Wózki dziecięce

marki „Brennabor“

poleca: **I. Botwin, Kraków**
ul. Floryańska 30. 1726

„ASTORIA“

Najlepsze złote pióra wieczne
14 karatowe z końcem platynowym

Generalne zastępstwo i składy komisowe na Polskę
1780 Fabryczny skład papieru

Kilbert i Eisenstein, Kraków, św. Marka 23.

Ceny konkurencyjne!

Ceraty, Dywany, Linoleum, Chodniki,
portyery, narzuty, kapy, artykuły tapicarskie
M. Halpern, ul. Grodzka 43
wejście od ul. Senackiej 8. 1707 Uwaga na adres!

Do P. T. Hurtowników!

towarów modnych.

Pierwsza Krakowska Fabryka Kapeluszy Słomkowych i Filcowych

S. WIENER, KROWODERSKA 73.

Telefon Nr. 4115 i 4159.

Zaopatrzona we wszelkie najnowsze zdobycze techniki na polu
fabryk kapeluszy damskich, słomkowych i filcowych
wyrabia takowe według najnowszych modeli
paryskich i wiedeńskich, które
co 8 dni sprowadza.

Nowości Paryskie, Angielskie, Wiedeńskie

Magazyn Nowości Damskich

Telefon Nr. 2399. pod firmą Rok zał. 1874.

M. Schenker w Krakowie, Rynek gł. 15.

WEŁNY:		JEDWABIE:		BAWEŁNY:	
Crepe Maroccain	Szewioty	Crepe Fleuri	Brokaty	Satyny koldrowe	Zefiry
Ryps	Kamgarny	Crepe Maroccain	Crepe Tricot	Kloty	Płótno sukniowe
Velour	Alpagi	Fulary	Alpagi jedwabna	Satyny	Eponge
Gabardyna	Szkoty	Crepe Satin	Crepe Georgette	Fulardyny	Krepony
Crepe Satin	Tafty wełniane	Surowe jedwabie	Crepe Romain	Markizety	Szyrtyngi
Voil de laine		Atłasy na koldry	Popeliny	De lainy	Dymki
		Jedwabie podszewkowe			1778

we wszystkich
kolorach na
suknie, płaszczu
i kostiumy!

gładkie i dese-
niowe na suknie
spacerowe, wi-
zytowe i wie-
czorowe!

we wszystkich
kolorach!

Wielki wybór!!

Ceny konkurencyjne!!

Wielki wybór!!

NA RATY! do 8 miesięcy! NA RATY! do 8 miesięcy!

FORTEPIANY

W SKŁADZIE FORTEPIANÓW

HELENY SMOLARSKIEJ

Kraków, ul. Szewska 9, I. p. - Tel. 4365.

Na składzie stale olbrzymi wybór instrumentów czternastu pierwszorzędn. fabryk fortepianów, pianin i fiacharmonii jak:

Bechstein
Blüthner
Bösendorfer
Ehrbar
August Förster

Koch-Korselt
Kotyklewicz
Mannberg
Quandt

Schweighofer
Seller
Grotrian Steinweg
Wirth
Zimmermann

Najkorzystniej i w bardzo wielkim wyborze!

SUKNIE wełniane, crep de chine, crep georgete, crep maroquin, crep satin.

BLUZKI crep de chine, kasaki crep de chine, crep maroquin, kamizelki i kasaki wełniane itp., jakoteż wszelkie materyały z metra.

Magazyn Nowości Floryańska L. 28

LUX

Kraków, pl. Dominikański 2.

Telefon Nr. 3335.

Wykonuje po cenach przystępnych urządzenia światła elektrycznego i przeniesienia siły.

Wszelkie przybory elektryczne.

Kosztorysy na żądanie.

Zarówki.

Sw. Krzyża 3 Magazyn Mebli Sw. Krzyża 3

Urządzenia biurowe - Wózek dziesięcio

Sypialnie,
Krzeseła,
Łóżka,
Amer. biurka,
Deszczulki,

lustra, gabineety, salony

Masz. stoliki,
Etażerki,
Bujaki,
Lustra
i t. d.

Meble antyczne - Regaly

Telefon 4096. BEER HONIGWACHS, KRAKÓW. Rok zał. 1893.

TECHEG

Skazogr. odp. Kraków, Młodowa 9, I. p. - Tel. 4567

Adres telegraficzny: Ttecheg Kraków poleca do natychmiastowej dostawy następujące chemikalia techniczne i farby:

AŁUN chromowy
AŁUN kryształ. w kawałkach
AŁUN mielony
ANTYCHLOR perel. „AGFA”
BIEŁ cynkowy
BIEŁ ciemny
CHLOROK siarki
CHLOROK wapna
CHROMKALI
FARBY ziemne, chem. i anil.
KALAFONJE franc. i ameryk.
KLEJ kostny „STREK”
KLEJ skórnym
KREDE szlamowana
KWAS siarkowy
KWAS solny

LITOPHON
NAFTALINĘ białą w łuskach
SALICALI w kawałkach
OLEJ turecki
OLEJ rycynowy
POTAS kaustyczny
POTAS kaustyczny
SIARCZAN miedzi 99 proc.
SIARCZAN żelaza
SODĘ bicarbonat
SÓL glauberska kryształ.
SÓL gorzka
SZELAK TN Orange
ULTRAMARYNE „Leverkus”
i krejową
ZELAZOCJANEK potasu

Służące i boni do dziergi

Berta Eisenberg

biuro pośrednictwa pracy

Reformy, ul. 3-go Maja 11.

Telefonu 1665. 1080

Na nowy okres nauki

przyw. buchalt., koresp., stenogr., kaligrafii itd. w lekcyjach zbiorowych, przyjmuje się

W szkole Feinberga, Stradom 27

Bernard Steigbügel w Krakowie, ul. Szewska L. 3

HURTOWNIA PAPIERU, PRZEBÓRÓW PIŚMIENNYCH I KANCELARYJNYCH

Rok założenia 1899.

„ORZEL” (dawniej Poczłtówka)

Telefon Nr. 3423.

Poleca wszelkie artykuły piśmienne w wielkim wyborze po bardzo niskich cenach.

Sprzedam większą ilość

śliwownicy pejsecznej

po niskich cenach jedynie za gotówkę.
Dostawa w grudniu b. r. — Zgłoszenia
pod „Korzystny interes“ do Biura Reklamy
„Prasa“ Kraków, Karmelicka 16. 1823

Pracownia blacharska**JAKOBA GROSSMANNA****w Krakowie, przy ul. Jakóba 3**

wyrabia wanny, wanienki dziecięce i nasładowki oraz
wszelkie roboty w zakres blacharstwa wchodzące
po cenach przystępnych

Konfekcja damska i dziecięca

pod firmą:

Lotti Koral, Kraków. Grodzka 9

poleca i wykonuje na sezon obecny:
płaszcze dziewczęce i chłopięce, sweatry,
czapki, szale, kamasy, wyroby pończoszkowe,
oraz suknie damskie. Wykonanie pierwszo-
rzędne. Zamówienia 24 godz. 1663

WOJCIECH OLSZOWSKI**KRAKÓW, MAŁY RYNEK**

poleca dla dzieci łapcie, kaszke
i maczkę owsianą, grysik, sago
i maczkę Nestle. 17-9

FABRYCZNY SKŁAD TAPET

oraz przyborów introligatorskich, wszel-
kie przybory piśmienne i kancelaryjne
poleca po cenach konkurencyjnych

HURTOWNIA PAPIERU „PIAST“

1774

M. Betteil, Kraków Mostowa 6.

Zawiadamiam, iż nadszedł świeży trans-
port tapet na obecny sezon, które dostar-
czam w każdej ilości po cenach fabrycznych

Z poważaniem

Hurtownia papieru „Piaśt“

1773

M. BETTEIL, Kraków, Mostowa 6.**FERROMETAL****TOWARZYSTWO ŻELAZO-METALOWE Sp. z ogr. odp.****KATOWICE****POPRZECZNA 2.**

Nr. tel. 1726, 2287, 2885, adres dla depesz centrali i wszystkich filii:
IRONMETAL (Hudolf Messe Code)

**ODDZIAŁ
METALI**

Nowe metale, stare
metale. Materiały
do rafinowania.
Kompozycje. Pół-
fabrykaty. Własna
odlewnia metali.

**ODDZIAŁ
SUROWCÓW**

- A) Ferromangan, Ferrosilicium
i wszelkie inne Ferrostopy.
- B) Surowiec stalisty, Giserski.
Hematyt, Zwierciadlisty itd.
- C) Ruda żelazna i manganowa.
Ruda cynkowa i ołowiana.

**ODDZIAŁ
SZMELCU**

Szmelc wszelkiego
rodzaju dla pieców
wielkich, marty-
nowskich, odlewni
żelaza i t. d.

**Oddział żelaza handlowego
i materiałów kolejowych**

Żelazo sztabowe, Druk walcowany, Blacha deka-
powana i czarna, Półfabrykaty, Kęsy, Bloki itd.
Szyby dla różnych torów, Lokomotywy i Wózki
dla wszelkich zapotrzebowań.

ODDZIAŁ CHEMIKALII

dla przemysłu włókienniczego, skórniego,
szkiełnego, papierowego i t. d.

FILIE:**WARSZAWA****Zórawia 27.**

Nr. telef. 406-03, 402-20.

KRAKÓW**ul. Piłarska 7.**

Nr. telef. 4513 i 4579.

Bielsko — Łódź — Lwów — Poznań.**Emanuel Teufel****Kraków, Starowiślna 52, Tel. 1309.**

Skład komisowy nafty, benzyny i oleju
gazowego rafinerii

Vacuum Oil Company S. A.

w Czechowicach.

1751

B. N. Spira, Kraków, ul. Floryańska 12.

Towary modno-galanteryjne, wyroby poń-
czoszkowe, trykotaże, bielizna męska i dam-
ska, krawaty, parasole, płaszcze i **obuwie**

NA SEZON ZIMOWY!!

poleca

hurtownie trykotaże i wełniane
sweatry, żakiety, jupmy, ręk-
awiczki, pończochy, skarpetki, szale,
czapki oraz skórkowe rękawiczki
krajowe i zagraniczne

A. Wachsmann**Kraków, Krakowska L. 7.****Podróżujący**

1816 obznajomiony z towarami
jedwabnymi i bawełnianymi, poszukiwany.
Zgłoszenia pod „Poważna firma“ do Ad. N. Dz.

Przewóz towarów i mebli

uskutecznia po cenach konkurencyjnych

Emanuel Teufel**Kraków, ul. Starowiślna L. 52.**

Telefon Nr. 1309.

1750

Brojne ogłoszenia.

Praktykantka biurowa, poszukuje posady bez soboty. Zgłoszenia pod „Praktykantka“ do Adm. N. Dz. 1089

S. Singera i Kaysera maszyni do szycia nastawiają sprzedają na raty 500 bar, Dietlowa 109. 1822

Nauczycielka gimn. udziela lekcji języka francuskiego, niem. i angielskiego (gramatyka, literatura, konwersacja). Również lekcje zbiorowe. Tłumaczenie listów. Zgłoszenia Kraków, Zielona 11, II p. (ganek)

Złota ekspedientka z działu galant. zostanie zaraz przyjęta „Au Bon Marche“, Tomasz 20. 1122

Grzyby karpacie I. sorty (same główki) po cenie zł. 12 sprzedaje E. Friedman, Miodowa 16. 1824

Student filozofii, udziela lekcji ogólnego kształcenia, oraz przygotowania do matury matematyczno-przyrodniczej. Zgłoszenia pod „Student“ do Adm. N. Dziennika 1785

Inteligentna pani, mała, ładna, zatrudnienie w charakterze inkasentki dla Stowarzyszenia. Zgłoszenia w Słowa, Lwowska L. 24 w godz. popoł. 1705

Siatki bawełniane do łóżeczek dziecięcych, wszystkie wymiary wyrabia Puchalski, Szawska 18, II p. 1764

Lustra mahlowe Lustra galanteryjne. Szafa lustra szlifowane poleca wyrobnik Kasper S. Knapstein, Kraków, pino Barci 4. 1806

Spółka z kapitałem 5 tysięcy dolarów poszukuje właścicieli mieszkań w śródmieściu. Zgłoszenia pod „N. R.“ do Adm. N. Dz. 1124

Firma L. i F. Włóka, magazyn bielizny, Kraków, Grodzka 18, przepięknie praktycznie 1111

Złota dokumenty wojskowe na sprzedaż. Orzeski, Kraków, ul. 1796

AMBAT fotograficzny

maszyna „Georzi“ 4x6 1/2 obrotowa do sprzedania. Władysław Rottenberg ulica Szlak 40, I p. ofis. 1918

Maszyny do szycia

Puff, Mundlos (Original Victoria) 1735 **Z. Singer** wszystkich gatunków. Części składowe. Dogodne warunki, również na raty.

M. B. WEISSBERG Kraków, Starowisna 10.

Bezdzietne małżeństwo

poszukuje stróżstwa

Zgłoszenia pod „Dozorca“ do Adm. N. Dz. 1819

Szukam

dla mojej córki, panny lat 32 z dobrego domu, bardzo go-pedarnej z większym posagiem, z braku znajomości i, człowieka prawnego charakteru lat około 40-tu, ewent. wdowa bez dzieci, kupca lub urzędnika. Odpowiedzi nie anonimowe przysłać Adm. N. Dz. pod „1924“. 1121

Rutynowana**sila biurowa**

szybko stenografująca i pisząca biegle na maszynie, znaną jako buchalterkę poszukuje na debiuta przy myślowo-handl. zgłoszenia z ofertami pod „Rutynowana sila“ do biura ogłosz. F. Stattera, Rynek o

REKLAMA**dzwignia****:: handel ::****ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE****Sp. Akc. „TRZEBINIA“****Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych, odlewnia żelaza i metali w Krakowie**

odbędzie się

we wtorek, dnia 7-go października 1924 r. o godz. 4 popoł. w sali obrad Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie

z następującym porządkiem:

- 1) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Dyrekcyi;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Przedłożenie bilansu za rok administracyjny 1923/24;
- 5) Wniosek na podział zysków;
- 6) Wniosek na przewartościowanie przedsiębiorstwa i przepisanie akcji;
- 7) Wniosek na podwyżkę kapitału;
- 8) Wybór komisji rewizyjnej;
- 9) Ustalenie wynagrodzenia dla Członków Rady Zawiadowczej i Komisji Rewizyjnej na bieżący rok administracyjny;
- 10) Wnioski i interpelacje.

Za Radę Zawiadowczą: **Mycielski m. p.**

Kraków, dnia 20 września 1924.

1702

Po myśli §§ 20 i 21 statutu, uprasza się P. T. Akcjonariuszy, którzy w obradach Walnego Zgromadzenia udział wziąć zamierzają, by najdalej do 30 bm. złożyli swe akcje bez arkuszy kuponowych w biurze Dyrekcyi Spółki Kraków, Dunajewskiego L. 4 w godzinach urzędowych, gdzie na złożone sztuki otrzymają potwierdzenie, służące równocześnie jako legitymacya, dla Walnego Zgromadzenia, po myśli tegoż statutu

Zważcie różnicę

pomędzy

ZELÓWKAMI SKÓRZANEMI A PODESZWAMI I OBCASAMI KAUCZUKOWYMI PALMA

Dłuższa trwałość i większa wytrzymałość o buwia, elastyczny, przyjemny chód oraz tanłość stanowią ich zalety wobec zelówek skórzanych! Palma-Kauczuk Spółka z ogr. odp. Kraków, Grodzka 60.

„BAZAR POLSKI“ S. A.
w Krakowie (obok Głównej Poczty).**Dział bławatny.** Piłtina, perkalki, oxfordy markizety, trépe de chine, aksamity, flanele, barchany i t. p.**Dział wełniany.** Kamgarany, welury, szewio y, struksy, twille, meltony bostony, alpaki i t. p.**Dział galanterijny.** Nici, przędza, fastryga, wstążki, hafty, motywy, fartuski, ubranka sukienki, sweatry, szale, bielizna, krawaty, kołnierze, spinki, skarpetki, pończochy i t. p.**Dział kontek.** Ubrania męskie, spodnie, koszule i kaletony robotnicze i t. p.**Dział obuwiowy.** Obuwie męskie, damskie i dziecięce.**Dział kolonialno-spożywczy.** Kawa, herbata, cukier, mąka, grysik, sosy, smalec, wódki i t. p.**Dział domowe-gospodarczy.** Naczynia emaljowane, garnki kamienne, przybory kuchenne i t. p.**Dział papierowy.** Przybory piśmienne i zeszyty szkolne, papier, atramenty, farby, sztaluce i t. p.**Dział kwiatlarski.** Laury, kwiaty wazonowe, kwiaty cięte, bukiety, wieńce i t. p.**Dział meblowy.** Meble wykwintne i skromne, łóżka żelazne, umywalnie, żelazne i t. p.**Dział koszykowy.** Meble koszykowe, żardynierki, koszyki i t. p.**Dział samochodowy.** Części zapasowe do samochodów ciężarowych, Cił. et alifia.

Ceny bezkonkurencyjne. Obsługa grzeczna, szybka, rzetelna. Linje kolei elektrycznej 3, 5, 6 prowadzą przed sam budynek „Bazaru“. Na zamówienia telefoniczne dostawa natychmiastowa do domu zamawiającego. Zamówienia 1-40 z przesyłką pocztową wykonuje Telefon Nr. 305.

HURTOWNIA pasów transm. węży, szczeliw

1458

„ZENIT“

Sp. z ogr. odp.

Kraków, Szpitalna 7. Tel. 4231.**Pasy skórzane i wielbł., szczeliwa, gumy, azbesty, węże, płyty i t. p.****WŁASCICIELOM REALNOSCI W BERLINIE**

poleca się jako rutynowany administrator, doskonale obzajomiony z lokalnymi stosunkami na dogodnych warunkach

Ch. Wolfmann, Berlin Lothringerstrasse 23.

Referencye:

L. WEINDLING, Kraków, Grodzka 26;
HIRSCH SALIK, Gródek Jagielloński;
M. WOLFMANN, Radymno;
J. GRAS, skład skór, Jarosław;
S. SELIG, skład drzewa, Lwów.

Skład papierów i przyborów piśmiennych

W. DEUTSCHER

Kraków

ul. Krakowska L. 26

poleca wszelkie przybory piśmienne, kolorowe papiery, tapety do kuczek po cenach konkurencyjnych. 1756

Zawiadomienie.**Wytwórnia luster i szlifownia szkła**

prowadzi nadal swą pracownię przy ulicy Starowisnej L. 69

Telefon Nr. 2152

i poleca swe pierwszorzędnej jakości wyroby 1760 po cenach konkurencyjnych

Bracia Kalmus Sp. z ogr. odp. Kraków.**Hurtownia i częściowa sprzedaż**

czekolady, cukrów, herbatników i wszelkich wyrobów cukrowych

krajowych i zagranicznych po cenach fabrycznych

Bracia Rothfeld

1716

Sp. z ogr. odp.

Kraków, ul. Krakowska 25

Pila: Kość uszki 15.

W Palestynie do sprzedania**PARCELE** budowlane na Karmelu

obok Hajfy oraz gruntu podogrodowe obok Petach-Tikwah na dogodnych warunkach.

575 Bliższych wyjaśnień udziela: Biuro Palestyńskie, Kraków, Stradom 15. I. p.

Dla Pań i Panów

Materie wełniane na kostiumy i ubrania męskie i damskie, płaszcze i raglany. 1615

Jedwabie w wielkim wyborze. Płaszcze i walecety. Ceny konkurencyjne.

P. J. Itterman, Kraków, Rynek 9 (w Pasaju)